

PÓST- OG FJARSKIPTASTOFNUN

**Samráð vegna fyrirhugaðra breytinga á uppbyggingu gjaldskrár
og skilmálum Íslandspósts hf., innan einkaréttar**

9. desember 2011

Efnisyfirlit

1.0	Málsatvik.....	4
1.1	Upphaflegt erindi Íslandspósts um breytingu á skilmálum og verðskrá	4
1.2	Framvinda eftir að erindi ÍSP barst.....	5
1.3	Bréfaskipti PFS og ÍSP	6
2.0	Forsendur og niðurstöður	8
2.1	Erindi ÍSP - vöruskilgreining, verðskrá og viðskiptaskilmálar	8
2.1.1	Ný vöruskilgreining.....	8
2.1.2	Verðbreytingar	8
2.1.3	Breytingar á afsláttum	8
2.1.4	Helstu breytingar á viðskiptaskilmálum.....	8
2.1.5	Áhrif breytinga	9
2.1.6	Núverandi afsláttarfyrirkomulag:.....	9
2.1.7	Nýtt afsláttarfyrirkomulag.....	10
2.2	Vöruskilgreining	11
2.2.1	Núverandi uppbygging gjaldskrár	11
2.2.1.1	Almennur póstur innanlands	11
2.2.1.2	Magnpóstur innanlands	11
2.2.2	Tillaga ÍSP, sbr. erindi dags. 28. júní 2010	12
2.2.3	Álit PFS	13
2.2.3.1	Almennur póstur innanlands	13
2.2.3.2	Magnpóstur innanlands	14
2.3	Grunnverð	16
2.3.1	Útreikningur á grunnverðum	16
2.3.2	Afkomulíkan ÍSP	16
2.3.3	Verðhækkanir á árinu 2011	18
2.3.3.1	Almennt.....	18
2.3.3.2	Magnþróun	19
2.3.3.3	Kjarasamningar	19
2.3.3.4	XY-dreifikerfi	20
2.3.4	Álit PFS	20
2.3.4.1	Almennt.....	20
2.3.4.2	Uppbygging gjaldskrár.....	21
2.3.4.3	Mismunur grunnverða.....	22
2.3.4.4	Afkomulíkan ÍSP	23
2.3.4.5	Fjárfestingarstofn og líftími	24
2.3.4.6	Ávöxtunarkrafa fjármagns	25
2.4	Flokkunar- og magnafslættir	30
2.4.1	Almennt.....	30
2.4.2	Vélflokkanlegur magnpóstur.....	31
2.4.2.1	Móttaka póstsendinga	31
2.4.2.2	Afgreiðslubeiðni	31
2.4.2.3	Stilling flokkunarvélar	31
2.4.2.4	Lægra álag á einingu í magnviðskiptum	32
2.4.2.5	Samandregið um vélflokkanlegan póst.....	33

2.4.3	Handflokkanlegur póstur.....	33
2.4.4	Álit PFS.....	34
2.4.4.1	Almennt um magnafslætti.....	34
2.4.4.2	Afsláttur vegna móttækis magns í einu.....	35
2.4.4.3	Afsláttur vegna afhents magns á mánuði.....	37
2.4.4.4	Dæmi um gjaldskrá.....	39
2.5	Viðskiptaskilmálar.....	41
2.5.1	Almennt.....	41
2.5.2	Sameiginleg atriði með A og B pósti.....	42
2.5.2.1	Um útreikning á grunnverðum.....	42
2.5.3	Skilmálar „A og B póstur innanlands“.....	42
2.5.4	Skilmálar „Afsláttur fyrir magnpóst A og B bréf innanlands“.....	43
2.5.4.1	Magnafsláttur fyrir AM og BM bréf innanlands.....	43
2.5.4.2	Þjónustu- og gæðastaðlar.....	43
2.5.4.3	Skilyrði um frágang Magnpósts.....	44
2.5.4.4	Um afslætti.....	45
2.5.4.5	Um nauðsyn sérstaks samnings.....	48
2.5.4.6	Póstlagningartími.....	48
2.5.4.7	Um hámarksmagn magnpósts á dag.....	48
2.6	Lokaorð.....	49

1.0 Málsvik

1.1 Upphaflegt erindi Íslandspósts um breytingu á skilmálum og verðskrá

Með bréfi, dags. 28. júní 2010, kynnti Íslandspóstur (hér eftir ÍSP) fyrir Póst- og fjarskiptastofnun (hér eftir PFS) fyrirhugaðar breytingar á verðskrá og skilmálum fyrirtækisins. Ástæður fyrir þessum fyrirhuguðum breytingum væru m.a. til að mæta minnkandi bréfamagni, auknum kostnaði við vinnslu og dreifingu, óskir viðskiptavina um val á ódýrari þjónustu og þjónusta í nágrennalöndum er sambærileg við fyrirhugaðar breytingar ÍSP.

Í erindi ÍSP fólst í meginráttum eftirfarandi breytingar á gjaldskrá og skilmálum félagsins:

- Í nýju fyrirkomulagi yrði boðið upp á tvo flokka pósts fyrir sendingar undir 50 gr. Almennan póst innanlands (A póst) þar sem dreifing á sér stað næsta virka dag eftir póstlagningu óháð magni og hins vegar Magnpóst innanlands (C póst) sem yrði dreift innan fimm virkra daga frá póstlagningardegi, en þá þjónustu gætu þeir einungis nýtt sér sem póstleggja 500 stk. eða fleiri í hvert sinn.

ÍSP hugðist færa gildandi ákvæði í samningum við stórnotendur yfir í almenna skilmála magnpósts varðandi dreifingu á allt að fimm virkum dögum frá póstlagningardegi og innleiða á sama tíma svokallað XY-dreifikerfi í dreifingu á C-pósti.

- ÍSP hafði einnig í hyggju að breyta verðskrá fyrirtækisins með þeim hætti að Almennur póstur innanlands myndi kosta 105 kr. og Magnpóstur 60 kr., í stað þáverandi 75 kr. gjalds. Markmið með breytingum á verðskrá fyrirtækisins er að verð endurspegli raunverulegan kostnað og að grunnverð magnpósts ásamt afsláttum endurspegli það hagræði sem næst í móttöku, vinnslu og dreifingu á miklu magni á lengri tíma.
- Samhliða ofangreindum breytingum á uppbyggingu gjaldskrár og einingarverðum, svo og dreifingartíma hugðist félagið breyta skilmálum um magn afhendinga og afsláttarprósentum vegna magnafsláttar, svo og afsláttum til stórnotenda sem njóta umframafsláttar. Grunnverð magnpósts lækkar og afsláttarbil breytist úr 5-41% í 6-20%.

Til grundvallar á framangreindum gjaldskrár- og skilmálabreytingum fyrirtækisins fékk stofnunin send gögn með tölvupósti þann 6. júlí 2010 með kynningu á fyrirhuguðum breytingum, kostnaðarútreikningar og greinargerð um kostnaðargrundvöll.

Breytingin mun að sögn ÍSP hafa í för með sér verðbreytingar fyrir suma viðskiptavinum, t.d. mun verð hjá stórum viðskiptavinum hækka en endurskoðun á afsláttarkerfinu hefur leitt í ljós að hæstu afslættir hafa verið hlutfallslega of háir þar sem kostnaðarhagræði hjá ÍSP var ekki að fullu í samræmi við hæstu afslætti til viðskiptavina. Verð hjá öðrum viðskiptavinum mun aftur á móti lækka. Í nýjum skilmálum eru skýrari kröfur um frágang pósts sem nýtur afsláttar, er það gert í þeim tilgangi að afsláttur sé veittur vegna hagræðis í vinnslu sem leiðir af vel frágengnum pósti.

Að mati ÍSP sýna útreikningar fyrirtækisins fram á það hagræði sem myndast við að taka upp XY-dreifikerfi þar sem magnpósti er dreift í hálf hverfið en almennur póstur er borinn út í allt hverfið. Breyting á einingarverði fyrir A, C og fjölpóst er síðan lagt saman við einingakostnað úr afkomulíkani félagsins fyrir árið 2009 og þannig fæst grundvöllur fyrir ný einingarverð. Einnig fylgja með útreikningar ÍSP á afslætti sem hægt er að veita vegna mikils magns pósts sem póstlagt er í einu.

Í útreikningum ÍSP eru eftirfarandi skjöl:

Samantekt

Búið er að draga saman og sundurliða undirliggjandi grunnkostnað ÍSP við almennan bréfapóst (A póst) og magnpóst (C póst).

A/C kostnaður

Breytingar á einingakostnað við A póst, C póst og fjölpóst á höfuðborgarsvæðinu við upptöku á XY-dreifikerfi.

Magnafsláttur við handflokkanlegan póst

Skjalið sýnir mismunandi verkferla við að handflokka póst og afslætti tengdum kostnaði miðað við mismunandi fjölda bréfa póstlagt í hvert sinn.

Magnafsláttur við vélflokkanlegan póst

Mismunandi verkferla við að flokka póst með flokkunarvél og afslætti tengdum kostnaði miðað við mismunandi fjölda bréfa póstlagt í hvert sinn.

Afslættir vegna flokkunarvélar

Sundurliðun á beinum og óbeinum kostnaði tengdum flokkunarvél til þess að reikna út kostnað við hvert stopp vegna stillitíma. Sá kostnaður er síðan forsenda fyrir afslætti fyrir vélflokkanlegan póst.

Atriðalisti

Inniheldur skýringar á ýmsum hugtökum og verkferlum.

Grunnuppbygging

Inniheldur ýmis skilyrði fyrir véltækan og óvéltækan póst.

Magnbólur flokkunarvélar fyrir árið 2009

Sundurliðun á fjölda bréfa sem flokkað er skipt niður á tíma.

Einnig fylgdi með greinargerð um kostnaðargrundvöll við dreifingu almenns pósts og magnpósts við XY-dreifikerfi.

1.2 Framvinda eftir að erindi ÍSP barst

Með tilkynningu PFS á heimasíðu stofnunarinnar þann 29. júní 2010, kallaði stofnunin eftir samráði við hagsmunaðila vegna hinna boðuðu breytinga á þjónustu fyrirtækisins. Þá var einnig sent bréf til þeirra aðila hér á landi sem hafa notið svokallaðs stórnotendaafsláttar hjá Íslandspósti. Jafnframt var Samkeppniseftirlitinu tilkynnt um samráðið. Frestur til að koma að athugasemdum var gefinn til 20. júlí 2010, sem síðar var framlengdur til 3. ágúst 2010.

Athugasemdir bárust frá 5 aðilum. Neytendasamtökunum, Pósthúsinu ehf., Póstmarkaðinum, Skiptum og Samkeppnisstofnun.

PFS hafnaði beiðni ÍSP um hækkun gjaldskrár innan einkaréttar með ákvörðun nr. 30/2010, dags. 18. október 2010.

PFS samþykkti erindi um breytingar á skilmálum ÍSP vegna dreifingar á pósti með XY-dreifikerfi með ákvörðun nr. 36/2010, dags. 10. nóvember 2010. Með úrskurði úrskurðarnefndar fjarskipta- og póstmála nr. 10/2010, dags. 13. apríl 2011, ógilti nefndin ákvörðun PFS nr. 36/2010, um breytingar á skilmálum ÍSP vegna dreifingar á pósti með XY-dreifikerfi, m.a. með þeim rökum að á meðan ekki lægi fyrir hvort og þá hvaða kostnaðarlegt hagræði hlytist af hinum nýju skilmálum væri ekki séð að rök stæðu til þess að heimila umrædda skilmálabreytingu.

Með bréfi, dags. 3. maí sl., barst PFS nýtt erindi frá ÍSP þar sem rakið var kostnaðarlegt hagræði af innleiðingu hins nýja XY-dreifikerfis og viðeigandi gögn lögð fram því til stuðnings. Með ákvörðun nr. 16/2011, dags. 30. maí sl., staðfesti PFS það hagræði sem felst í hinu nýja dreifikerfi.

Með ákvörðun PFS nr. 16/2011 voru einnig gerðar breytingar á þeim skilmálum sem ÍSP hafði birt m.a. á þann veg að a.m.k. 85% af pósti þeirra sem nýta sér svokallaða stórnotendagjaldskrá (C-póstur) skuli borinn út eigi síðar en á 2. og 3. degi frá móttökudegi. Framangreind ákvörðun PFS var kærð af Póstmarkaðinum til úrskurðarnefndar fjarskipta- og póstmála og farið fram á ógildingu hennar. Ákvörðun PFS var staðfest af nefndinni með úrskurði nr. 2/2011 þann 10. október sl.

ÍSP sendi erindi til PFS um hækkun gjaldskrár, dags. 29. mars 2011, og kom þar fram beiðni um hækkun á gjaldskrá innan einkaréttar úr 75 kr. 95 kr. (samsvarandi 115 kr. fyrir A póst og 70 kr. fyrir C-póst að mati ÍSP). PFS samþykkti erindi ÍSP með breytingum um hækkun gjaldskrár innan einkaréttar úr 75 kr. í 90 kr. með ákvörðun nr. 17/2011, dags. 31. maí 2011.

ÍSP sendi PFS beiðni, dags. 8. júní 2011, um hækkun gjaldskrár innan einkaréttar í 100 kr. frá og með 1. ágúst nk. vegna kostnaðarauka af nýgerðum kjarasamningum. Fram kom jafnframt hjá ÍSP að erindið breytti ekki erindi félagsins frá 28. júní 2010 að öðru leyti en því að nauðsynlegt kynni að reynast að endurmeta fjárhæðir og þar með verðlagningu bréfa í A pósti annars vegnar og C-pósti hins vegar. PFS samþykkti erindi ÍSP með breytingum um hækkun gjaldskrár innan einkaréttar úr 90 kr. í allt að 97 kr. með ákvörðun nr. 26/2011, dags. 16. september 2011.

1.3 Bréfaskipti PFS og ÍSP

Stofnunin kynnti sér útreikninga og forsendur ÍSP við breytingu á verðskrá sem bárust stofnuninni með tölvupósti, dags. 6. júlí 2010.

Með bréfi, dags. 20. október 2010, óskaði stofnunin eftir ítarlegri skýringum til að geta gert sér betur grein fyrir útreikningum og forsendum ÍSP.

Með bréfi, dags. 30. nóvember 2010, barst stofnuninni svar frá ÍSP og þar kom fram að við yfirferð félagsins komu í ljós nokkrar villur og einnig breyttust einhverjar niðurstöður í kjölfar

nýrra gagna sem fengust í tengslum við þessa vinnu. Breytingarnar snertu fyrst og fremst um forsendur og útreikninga vegna magnafsláttar, sem leiddi til þeirrar niðurstöðu að hagræði við mikið magn póstlagt í einu var minna en áður var talið.

Eftir að stofnunin hafði yfirfarið svör ÍSP í bréfi félagsins frá 30. nóvember 2010 og með vísun í bréf stofnunarinnar, dags. 20. október 2010, og bréf ÍSP, dags. 30. nóvember 2010, þá óskaði stofnunin eftir ítarlegri svörum með bréfi, dags. 22. desember 2010, við nokkrum spurningum sem voru í bréfi PFS, dags. 20. október 2010, þar sem ekki fengust fullnægjandi svör að mati stofnunarinnar.

Svar barst frá ÍSP með bréfi, dags. 31. janúar 2011, þar sem fram kom að hafa bæri í huga að við útreikninga á einingakostnaði mismunandi vöruflokka er stuðst við afkomulíkan félagsins fyrir árið 2009, bæði kostnað og magn. Mikið hefði breyst frá þeim tíma svo sem almennt verðlag, árangur af aðhaldsaðgerðum, minnkandi magn o.fl. Þeir stuðlar og þau hlutföll sem hefðu verið mæld og reiknuð á ný eru síðan notuð á þessar eldri upplýsingar og niðurstöður fengnar. Því mætti ætla að þegar niðurstöður úr afkomulíkani 2010 liggja fyrir, myndi það leiða til einhverra breytinga á niðurstöðum.

Auk framangreindra bréfa hefur stofnunin á vinnslutíma erindisins aflað frekari gagna og skýringa frá ÍSP á fundum og með tölvupóstum.

2.0 Forsendur og niðurstöður

2.1 Erindi ÍSP - vöruskilgreining, verðskrá og viðskiptaskilmálar

Í erindi ÍSP, dags. 28. júní 2010, lagði fyrirtækið til eftirfarandi tillögur um vöruskilgreiningar, verðskrá og viðskiptaskilmála.

2.1.1 Ný vöruskilgreining

- Almennur póstur innanlands (A póstur): Dreifing daginn eftir póstlagningardag.
- Magnpóstur innanlands (C póstur): Dreifing innan 5 daga frá póstlagningardegi.

Boðið verði upp á tvo flokka póstis fyrir sendingar undir 50 gr. Almennan póst innanlands (A póst) þar sem dreifing á sér stað næsta virka dag (a.m.k. 85%) eftir póstlagningu óháð magni og Magnpóst innanlands (C póst) sem yrði dreift innan fimm virkra daga frá póstlagningardegi, en þá þjónustu gætu þeir einungis nýtt sér sem póstleggja 500 stk. eða fleiri í hvert sinn. Með þessu móti telur ÍSP að breytt uppbygging vöruflokka muni endurspeglar betur raunkostnað vegna viðkomandi þjónustu.

2.1.2 Verðbreytingar

Í stað eins grunnverðs 75 kr. fyrir 1-50 gr. bréf innanlands, komi eftirfarandi verðlagning:

- Grunnverð Almenns póstis innanlands verði 105 kr.
- Grunnverð Magnpóstis innanlands verði 60 kr.

Ný verð byggi á kostnaði viðkomandi vöruflokka í samræmi við útkomu í afkomulíkani fyrirtækisins á árinu 2009 að teknu tilliti til magnminnkunar og kostnaðarhækkana á árinu 2010.

2.1.3 Breytingar á afsláttum

Uppbygging afslátta breytist og miðar að því að verð og afslættir endurspegli betur raunkostnað og hagræði hverju sinni. Afsláttur er nú 5-41% en verður skv. tillögu ÍSP 6-20%, en á móti verði grunnverð magnpóstis lækkað úr 75 kr. í 60 kr.

2.1.4 Helstu breytingar á viðskiptaskilmálum

- Breyting á lágmarksmagni sem afhent er á ársgrundvelli vegna fasts afsláttar þar sem uppfylla þarf öll eftirfarandi magnskilyrði: Lágmark 15 þús. stk. í einu, 310 þús. stk. á mánuði og 5 millj. stk. á ári. Framangreint kemur í stað 32-41% afsláttar m.v. 5 til 10 millj. stk. á ári.
- Breyttir skilmálar um póstlagningu og síðasta skilgreinda póstlagningartíma.
- Skýrari kröfur varðandi frágang póstis við skil til ÍSP.

2.1.5 Áhrif breytinga

Heildartekjuauki ÍSP vegna breytinganna var áætlaður um 240 millj. kr. eða sem samsvarar um 10% hækkun tekna af einkarétti. Jafnframt var gert ráð fyrir hagræðingu af upptöku XY-dreifikerfis, sem kæmi fram í lægri kostnaði vegna Magnpóstis vegna lengri dreifingartíma.

ÍSP áætlar að framangreindar breytingar á verðskrá og afsláttum m.v. gefnar forsendur um skiptingu á magni verði eftirfarandi.

- Almenn bréf. Meðalverð hækkar úr [...] kr. í [...] kr. eða um [...] %.
- Magnpóstur, almennt. Meðalverð lækkar úr [...] kr. í [...] kr. eða um [...] %.
- Magnpóstur, stórnotendur. Meðalverð hækkar úr [...] kr. í [...] kr. eða um [...] %.

2.1.6 Núverandi afsláttarfyrirkomulag:

Bréfapóstur

Almennur bréfapóstur innanlands

Vélflokkanlegt

Magn á ársgrundvelli

	undir 0,5	0,5 til 2 millj. bréfa	2 til 5 millj.	5 til 7,5 millj.	7,5 til 10 millj.	yfir 10 millj.
0-500	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
501-1000	5,0%	22,5%	25,0%	32,0%	36,0%	41,0%
1001-5000	10,0%	22,5%	25,0%			
5001-10000	15,0%	25,0%	26,0%			
10001-20000	20,0%	27,5%	28,5%			
20001-30000	25,0%	30,0%	30,0%			
30001 og meira	30,0%	32,0%	32,0%			

Eftirfarandi verðskrá og afslættir komi í stað núverandi almennrar verðskrár, magnafslátta og afslátta til stórnotenda.

2.1.7 Nýtt afsláttarfyrirkomulag

Verðskrá fyrir Almenn bréf innanlands og Magnpóst innanlands

Bréf innanlands		
Þyngd	Almenn bréf	Magnpóstur
0 – 50 gr.	105 kr.	60 kr.

Magnafláttur / Almenn bréf	0 - 50 gr.	
Fjöldi:	Vélflokkanlegt	Handflokkanlegt
0 - 1.000	0,0%	0,0%
1.001 - 2.000	6,0%	2,0%
2.001 - 5.000	10,0%	3,0%
5.001 - 10.000	12,0%	4,0%
10.001 og meira.	14,0%	5,0%

Magnafláttur / Magnpóstur	0 - 50 gr.	
Fjöldi:	Vélflokkanlegt	Handflokkanlegt
500 - 1.000	0,0%	0,0%
1.001 - 2.000	6,0%	2,0%
2.001 - 5.000	10,0%	3,0%
5.001 - 10.000	12,0%	4,0%
10.001 - 15.000	14,0%	5,0%
15.001 og meira	16,0%	6,0%

Stórnotendur í Magnpósti	0 - 50 gr.
Fjöldi:	Vélflokkanlegt
5.000.000 á ársgrundvelli*	20%

*sjá nánari útlístun í skilmálum.

2.2 Vöruskilgreining

2.2.1 Núverandi uppbygging gjaldskrár

Áður en fjallað er um breytingu á vöruskilgreiningu eins og fram kemur í erindi ÍSP, dags. 28. júní 2010, er að mati PFS nauðsynlegt að gera grein fyrir núverandi vöruframboði ÍSP fyrir 1-50 gr. bréf innanlands sem falla undir einkaleyfi fyrirtækis í pósthjónustu. Í grunninn er boðið upp á tvær leiðir fyrir innanlandspóst; Almennan póst og Magnpóst.

2.2.1.1 Almennur póstur innanlands

ÍSP býður öllum viðskiptavinum sínum hraðasta flokk, sem er dreifing bréfa daginn eftir póstlagningardag (85%+), óháð magni, í samræmi við póstlög.

2.2.1.2 Magnpóstur innanlands

Hjá ÍSP er talað um magnpóst sem samheiti fyrir ákveðinn lágmarksfjölda bréfa sem öll eru eins, árituð á nafn og afhent í einu. Bréfin þurfa að vera öll eins að lögun, stærð og þyngd. Sendingar skulu ávallt flokkaðar og aðgreindar eftir póstnúmerum. Lágmarksmagn er 500 stk. í einni póstlagningu fyrir 1-50 gr. bréf.

ÍSP býður aðilum sem afhenda mikið magn í einu (magnpóstur) sérgjaldskrár í samræmi við heimild fyrirtækisins í 16. gr. laga um pósthjónustu nr. 19/2002. Um er að ræða tvær sérgjaldskrár fyrir magnpóst sem kallast „Magnpóstur“ og „Stórnotendur“.

Sérgjaldskráin: Magnpóstur

Dreifing eins og ef um almenn bréf að ræða, þ.e. dreifing daginn eftir póstlagningardag (85%+ gæði). Afslættir frá almennu bréfaverði eru á bilinu 5-30% eftir því hve mikið er póstlagt í einu.

Sérgjaldskráin: Stórnotendur

Ef póstlagt magn á ársvísu er 500 þús. stk. eða fleiri, gefur ÍSP kost á umframafslætti. Dreifing á póstlögðu magni í hvert sinn fer nú fram eftir ákvörðun PFS á allt að 3 virkum dögum eftir móttöku. Áður var miðað við sammingsákvæði sem kvað á um dreifingu á allt að 5 dögum eftir móttöku. Afslættir frá almennu verði eru á bilinu 22,5% til 41% eftir afhentu magni í einu og/eða á ársgrundvelli.

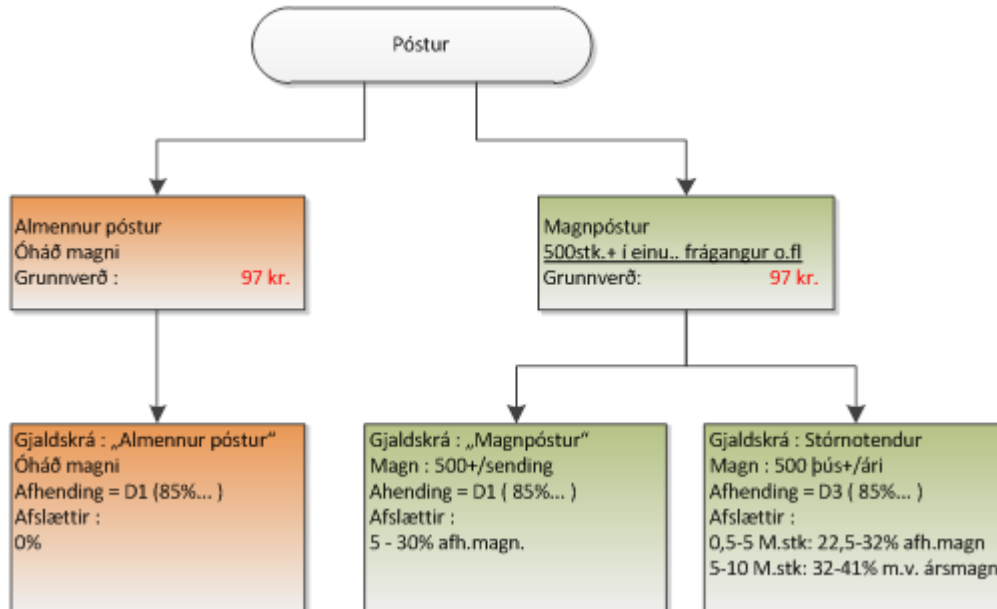
Með kostnaðargreiningu á XY-dreifikerfinu hefur verið staðfest hagræði ÍSP af fyrirkomulaginu og það mat PFS að núverandi afsláttarfyrirkomulag geti ekki staðist án dreifingar samkvæmt XY-dreifikerfi, sbr. áskilnað 6. mgr. 16. gr. laga um pósthjónustu um að afslættir taki mið af kostnaði sem ekki hefur þurft að leggja út í við venjulega pósthjónustu hjá ÍSP.

Helsti munurinn á þjónustugæðum gildandi sérgjaldskráa ÍSP „Magnpóstur“ og „Stórnotendur“ fellst í mismunandi dreifingartíma, sem endurspeglast síðan í þeim afsláttum sem veittir eru af hálfu ÍSP til stórnotenda.

Hafa ber í huga að sérgjaldskráin „Stórnotendur“ byggir á þróun á framkvæmd á milli ÍSP og 5-10 stærstu viðskiptavina fyrirtækisins á undanförunum árum. Það kemur m.a. fram í því að

ÍSP hefur áskilið sér rétt til að dreifa bréfum á fleiri dögum vegna mikils magns sem félagið hefur í einhverjum tilvikum nýtt sér.

Eftirfarandi mynd lýsir núverandi uppbyggingu gjaldskrár ÍSP innan einkaréttar og magnafslætti m.v. vélflokkanlegan póst að mati PFS.

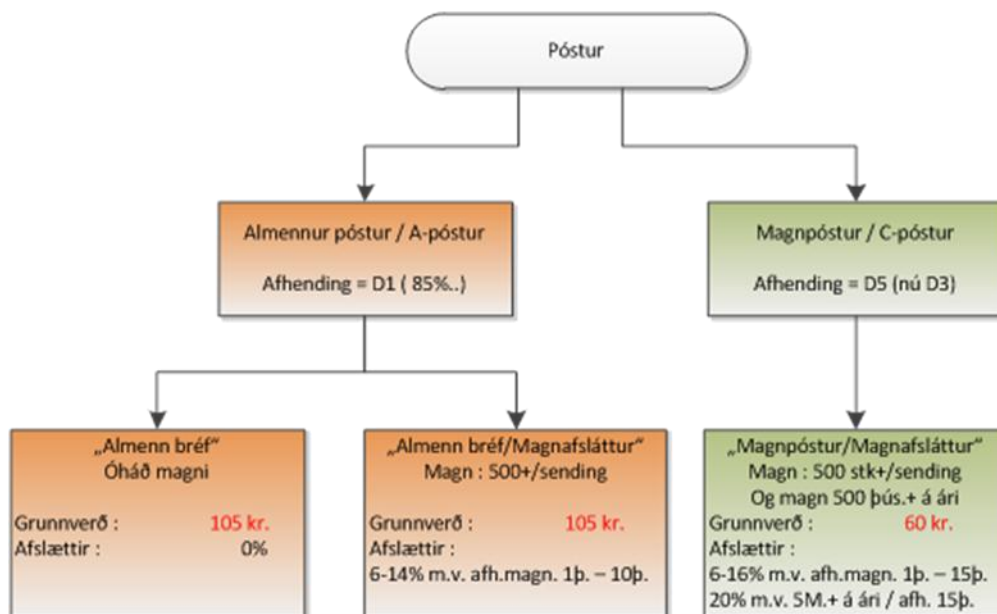
2.2.2 Tillaga ÍSP, sbr. erindi dags. 28. júní 2010

Í erindi ÍSP leggur fyrirtæki til nýja vöruskilgreiningu sem verði með eftirfarandi hætti í verðskrá félagsins:

- Almennur póstur innanlands (A póstur): Dreifing daginn eftir póstlagningardag.
- Magnpóstur innanlands (C póstur): Dreifing innan 5 daga frá póstlagningardegi.

PFS er sammála því að skipta gjaldskrá félagsins áfram upp með þeim hætti að í grunninn verði tveir vöruflokkar í boði, þ.e. almennur póstur annars vegar og magnpóstur hins vegar. Að mati PFS er framangreind tillaga ÍSP að vöruskilgreiningu ófullnægjandi þar sem hún nær ekki að fanga þá valkosti sem PFS telur að viðskiptavinum ÍSP skuli bjóðast og ekki til þess fallin að leysa úr þeim hnökrum sem eru á núverandi uppbyggingu gjaldskrár, þvert á móti þrengir hið nýja fyrirkomulag að möguleikum á að gjaldskráin endurspegli eðlilegt val kaupenda og að um samræmi í verðlagningu á grundvelli þjónustugæða.

Eftirfarandi mynd sýnir uppbyggingu gjaldskrár eins og ÍSP gerir tillögu um í erindi sínu að mati PFS.

2.2.3 Álit PFS

2.2.3.1 Almennur póstur innanlands

Eins og ÍSP setur vöruflokka sína fram þá nær þessi vöruflokkur einungis yfir hraðasta flokk (A póstur) en ekki er gert ráð fyrir að almennir viðskiptavinir hafi val um hagkvæmari vöruflokk sem byggi á allt að 3ja daga dreifingu (B póstur)¹ eins og í magnpósti. PFS telur eðlilegt að ÍSP bjóði almennum viðskiptavinum sínum valkost um lengri dreifingu gegn lægra verði, sem stuðlar að hagræði í rekstri ÍSP og þar með lægri verðum til neytenda.

PFS hefur í hyggju að ákvarða að ÍSP bjóði eftirfarandi vöruflokka í Almennum pósti, en munur á milli vöruflokkanna er eingöngu vegna mismunandi flokkunar- og dreifingartíma.

- Almenn bréf innanlands, A póstur: Dreifing daginn eftir póstlagningardag.
- Almenn bréf innanlands, B póstur: Dreifing innan 3ja daga frá póstlagningardegi.

PFS leggur áherslu á að ÍSP er heimilt að bjóða fleiri vöruflokka, t.d. með lengi dreifingartíma kjósi fyrirtækið að gera slíkt.

Mismunur grunnverðs framangreindra vöruflokka taki mið af mismunandi kostnaði við dreifingu á einum degi eða þremur dögum. Sparnaður ÍSP vegna lengri dreifingartíma fellst aðallega í fækkun bréfbera vegna stækkun hverfa og lægri kostnaði við flokkun, sbr. ákvörðun PFS nr. 16/2011.

Sambærilegir skilmálar gildi um gæði dreifingar á almennum B pósti og fram koma í ákvörðun PFS nr. 16/2011 vegna magnpósts sem dreift er á allt að þremur dögum, þ.e. að a.m.k. 85% pósts sé dreift innan 3ja daga.

¹ B póstur er samheiti á svokölluðum hagkvæmisbréfum (sbr. t.d. Økonomibreve í Danmörku) sem dreift er á allt að 3 dögum í stað eins dags (A-póstur).

2.2.3.2 Magnpóstur innanlands

Í 6. mgr. 16. gr. laga nr. 19/2002 um pósthjónustu segir:

„Rekstrarleyfishafa er heimilt að setja sérstaka gjaldskrá fyrir þá sem afhenda mikið magn póstsendinga í einu eða fyrirtæki sem safna saman póstsendingum mismunandi viðskiptavina og afhenda rekstrarleyfishafa. Slík sérgjaldskrá skal taka mið af kostnaði sem ekki hefur þurft að leggja út í við venjulega pósthjónustu.“

Ákvörðun PFS nr. 16/2011 felur í sér að ÍSP skal bjóða 3ja daga dreifingu í stað 5 daga eins og hingað til hefur verið í viðskiptasamningum fyrir viðskiptavinum sem hafa notið umframafsláttu („stórnotendur“).

Tillaga ÍSP um uppbyggingu gjaldskrár fyrir magnpóst er ófullnægjandi að mati markaðsaðila og PFS. Annars vegar að magnpóstur er skilyrtur með þeim hætti að einungis er í boði magnpóst vöruflokkur með 5 daga dreifingu, nú 3ja daga dreifing sbr. ákvörðun PFS nr. 16/2011 sem staðfest var af úrskurðarnefnd fjarskipta- og póstmála með úrskurði nr. 2/2011.

Hins vegar að núverandi tillaga ÍSP varðandi framsetningu verðskrár og skilmála komi ekki að öllu leyti til móts við þá aðila sem póstleggja magnpóst og óska eftir dreifingu daginn eftir, sbr. t.d. athugasemdir Skipta. Tillaga ÍSP felur auk þess í sér að ekki verður um réttlætanlegan mun í verðlagningu að ræða, m.t.t. kostnaðar fyrirtækisins, þegar borin eru saman verð fyrir magnpóst sem dreift er daginn eftir móttöku eða á allt að þremur dögum. Af þeim sökum telur PFS að ÍSP verði að reikna út nýtt verð fyrir Magnpóst með dreifingu daginn eftir póstlagningu (A magnpóstur). Grunnverð A magnpóst byggir á sömu forsendum og magnpóstur m.v. 3ja daga dreifingu eftir póstlagningu (B magnpóstur), að frátöldu dreifingarhagræði (XY- dreifikerfi) sem eingöngu reiknast inn í grunnverð B magnpóst.

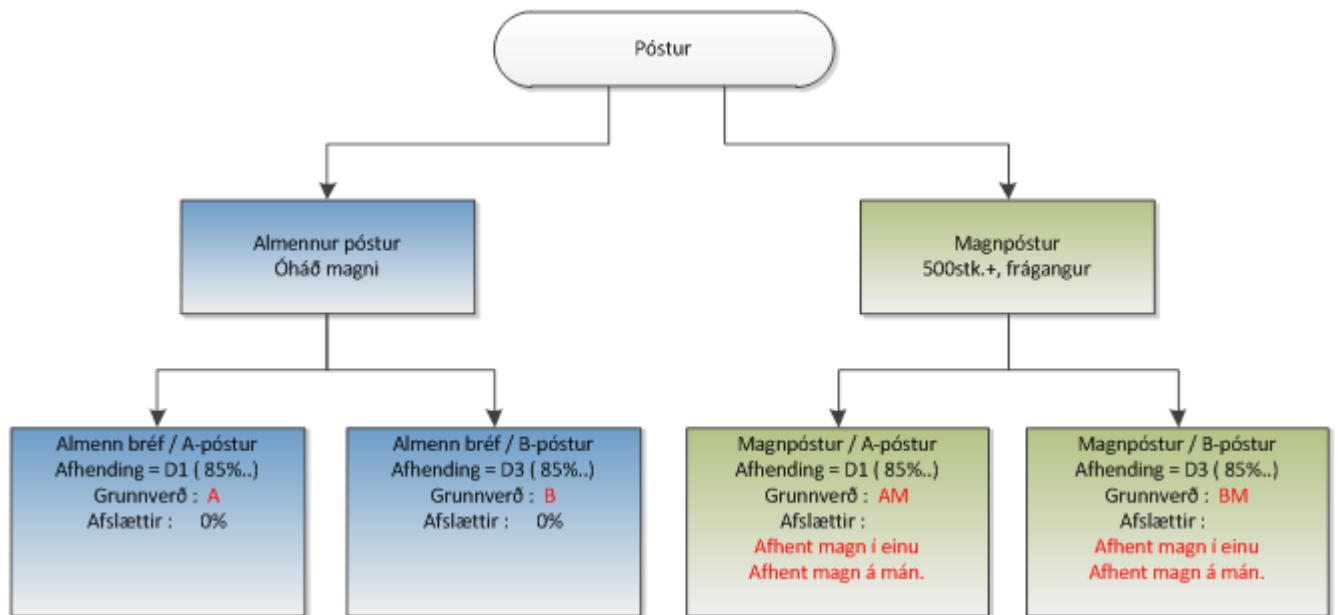
Að mati PFS skal aðilum sem afhenda mikið magn í einu (500 stk.+) á sama stað, í samræmi við skilmála um frágang, bjóðast sambærileg grunnverð og hlutlægir afslættir í samræmi við afhent magn hverju sinni annars vegar og á magns á mánaðargrundvelli hins vegar. Við ákvörðun grunnverðs er tekið mið af kostnaðarhagræði ÍSP í slíkum viðskiptum. Um er að ræða sparnað vegna lítillar þátttöku í rekstri pósthúsa, póstkassa o.fl., auk hagræðis í vinnslu og flokkun. Sjá nánar í kafla 2.3 um grunnverð og í kafla 2.4. um afslætti.

PFS telur að ÍSP skuli bjóða eftirfarandi vöruflokka í Magnpósti, en munur á milli vöruflokkanna (AM-póstur og BM-póstur) er eingöngu vegna mismunandi dreifingartíma:

- Magnbréf innanlands, AM-póstur: Magn 500 stk. eða fleiri, skilyrði um röðun, frágang o.fl., dreifing daginn eftir póstlagningardag.
- Magnbréf innanlands, BM-póstur: Magn 500 stk. eða fleiri, skilyrði um röðun, frágang o.fl., dreifing innan 3ja daga frá póstlagningardegi.

Mismunur grunnverðs framangreindra vöruflokka tekur mið af mismunandi kostnaði vegna dreifingar á einum degi eða allt að þremur dögum. Sparnaður ÍSP vegna lengri dreifingartíma fellst aðallega í fækkun bréfbæra vegna stækkun bréfbæraherfa og hagræðingar í flokkun pósts.

Eftirfarandi mynd sýnir uppbyggingu gjaldskrár skv. álitu PFS.

PFS telur að með ofangreindri uppbyggingu gjaldskrár verði betur náð markmiðum um gagnsæi og jafnræði í verðlagningu innan einkaréttar. Jafnframt telur ÍSP að slík uppbygging gjaldskrár endurspegli betur raunkostnað fyrirtækisins af viðkomandi þjónustugæðum.

Framangreindir vöruflokkar uppfylla að mati PFS kröfu um eðlilegt vöruframboð póstsendinga innan einkaréttar. Jafnframt sem þess er gætt að allir notendahópar eiga kost á vali á milli mismunandi afhendingartíma.

Ljóst er að ÍSP getur boðið fleiri vöruflokka en þá sem taldir eru upp hér að framan, s.s. 5 daga dreifingu eða lengur, en viðkomandi gjaldskrá tekur mið af þeim viðbótarsparnaði sem lengi dreifingartími skapar hjá ÍSP.

Að mati PFS er ekkert því til fyrirstöðu að ÍSP birti gjaldskrá sína með þeim hætti að þjónustugæði, þ.e. dreifingartími t.d. D+1, D+3 eða D+5 (A, B eða C póstur), ráði flokkun vara í gjaldskrá í stað vöruflokkunar sem byggir á magni eins og erindi ÍSP bar með sér.

2.3 Grunnverð

Í erindi sínu lagði ÍSP til að ný gjaldskrá yrði með þeim hætti að almennur póstur (D+1) yrði verðlagður á 105 kr. og magnpóstur (D+5) á 60 kr., í stað eins og var í gildi þegar erindi ÍSP var lagt fram í júní 2010. ÍSP gerði ráð fyrir að veittur yrði allt að 20% afsláttur af magnpósti, þ.a. lágsta verð yrði 48 kr. ÍSP byggði umsókn sína á kostnaði ársins 2009 að teknu tilliti til magn- og kostnaðarbreytinga á árinu 2010. Að mati ÍSP væri grunnkostnaður almenns pósts vanmetin í gildandi verðskrá, en ofmetin þegar um magnpóst væri að ræða.

2.3.1 Útreikningur á grunnverðum

Rétt er að ítreka að í samráðsskjalinu hafa endanleg grunnverð ÍSP ekki verið reiknuð. Ástæða þess er fyrst og fremst sú að frá því að upphaflegt erindi ÍSP barst hefur gjaldskrá fyrir bréf innan einkaréttar hækkað tvisvar (kostnaðarhækkanir, magnminnkun, verðlagsbreytingar). Einnig byggir sú nálgun sem PFS leggur til í samráðsskjalinu að hluta til á öðrum forsendum en í upphaflegu erindi ÍSP.

Ef þær athugasemdir sem berast PFS í samráðinu gefa ekki tilefni til að breyta í stórum dráttum þeirri uppsetningu á gjaldskrá sem og afsláttarskilmálum sem hér eru lögð fram til samráðs mun PFS leggja fyrir ÍSP að fyrirtækið reikni upp á nýtt grunnverð fyrir A, B, AM og BM póst miðað við þær forsendur sem fjallað er um í þessu skjali. Að fengnum útreikningum ÍSP mun stofnunin yfirfara útreikningana og eftir atvikum samþykkja, sbr. 5. mgr. 16. gr. laga um pósthjónustu nr. 19/2002.

2.3.2 Afkomulíkan ÍSP

Í afkomulíkani ÍSP fyrir hvert ár fyrir sig eru sundurgreindar tekjur og kostnaður einkaréttar, samkeppi innan alþjónustu og samkeppni utan alþjónustu. Í heimfærslu kostnaðar byggir ÍSP á ítarlegri sundurgreiningu í bókhaldi félagsins, skiptireglum milli sviða og einstakra vara, svo og lýsingu á bókhaldslegum aðskilnaði einkaréttar frá samkeppnisrekstri.²

Eftirfarandi kostnaðarliðir eru m.a. heimfærðir á viðkomandi starfssvið og einstakar vörur:

- Laun og launatengd gjöld
- Starfmannatengdur kostnaður
- Póstflutningar
- TNT flutningskostnaður
- Endastöðvagjöld
- Rekstrarleyfi og þjónustugjöld
- Húsnæðiskostnaður
- Annar beinn kostnaður
- Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður
- Bifreiðakostnaður

² Sjá m.a. skjölin *Afkoma 2009*, *Afkoma 2010* og *Lýsing á afkomulíkani*.

- Tölvukostnaður
- Markaðskostnaður

Kostnaður vegna fjárbindingar, þ.e. afskriftir og fjármagnskostnaður, er einnig heimfærður á viðkomandi starfsemi og einstakar vörur. Arðsemiskrafa ÍSP sem nemur 10% af eigin fé er ekki inn í einingarkostnaði í útreikningum í afkomulíkani félagsins.

ÍSP skiptir tekjum og kostnaði innan einkaréttar með eftirfarandi hætti í kostnaðarlíkani félagsins:

- Almennur bréfapóstur – Árituð bréf innanlands <50 gr.
- Magnpóstur – Árituð bréf innanlands <50 gr.
- Bréf frá útlöndum 1-50 gr.

Á grundvelli útkomu í afkomulíkani ÍSP fyrir árið 2009 að teknu tilliti til breytinga á magni og kostnaði, lagði félagið kostnaðarlegt mat á einingarverð fyrir almennan bréfapóst og magnpóst innan einkaréttar, auk þess að taka tillit til arðsemiskröfu sem nemur 10% af eigin fé. Niðurstaða ÍSP var að verð fyrir almennan bréfapóst þyrfti að vera 105 kr./bréf og magnpósts 60 kr./bréf. Jafnframt lagði ÍSP mat á hvað þætti skýrðu í megindráttum framangreindan mun á grunnverðum í tillögu ÍSP að verðskrá fyrir Almennan póst og Magnpóst.

Fram kom hjá ÍSP að lægra grunnverð Magnpósts en Almenns bréfapósts, skýrðist í megindráttum af mati á eftirfarandi kostnaðarþáttum, sem eiga við um Magnpóst óháð magni afhendingar hverju sinni. Minni þátttaka í kostnaði vegna reksturs pósthúsa og mikið magn af röðuðum einsleitum pósti vægi þar þungst að mati ÍSP.

- Lítil þátttaka magnpósts í kostnaði vegna pósthúsa.
- Engin póstkassatæming þegar um magnpóst er að ræða.
- Magnpóstur er meira unninn í dagvinnu en almennur póstur.
- Röðun og frágangur magnpósts fyrir póstlagningu.
- Móttaka magnpósts er að mestu leyti í Póstmiðstöð.
- Dreifing magnpósts á allt að 5 dögum.
- Stöðlun á stærðum magnpósts, sem er að mestu vélflokkaður.

ÍSP lagði fram útreikninga á einingarkostnaði einstakra kostnaðarþátta og leiddi með því fram þann mismun (45 kr.) sem félagið taldi að væri á milli grunnverðs Almenns pósts (105 kr.) og Magnpósts (60 kr.). Niðurstaða ÍSP var eftirfarandi, en fjárhæðir miðast við kostnað ársins 2009 að teknu tilliti til magn- og kostnaðarbreytinga á árinu 2010:

<i>Kostnaðarþættir</i>	<i>Kr./bréf</i>
------------------------	-----------------

Grunnverð Almenns pósts **105**

Kostnaðarhagræðing til frádráttar

Hagræði vegna 5 daga dreifingar	[...]
Lítil þátttaka í kostnaði pósthúsa	[...]
Póstkassatæming	[...]
Næturvakt og vaktaálag fyrir kvöldvinnu	[...]
Röðun og frágangur fyrir póstagningu	[...]
Móttaka í útkeyrslu	[...]
	-45

Grunnverð magnpósts **60**

Frá því að ÍSP lagði fram erindi sitt í júní 2010 hefur fyrirtækið lagt fram afkomulíkan sitt fyrir árið 2010 sem byggir á rauntölum ársins. ÍSP skiptir tekjum og kostnaði innan einkaréttar með eftirfarandi hætti og sýnir eftirfarandi tafla meðalkostnaðarverð fyrir hvern flokk innan einkaréttar á árinu 2010.³

Flokkur	Meðalkostnaður á bréf
Almennur bréfastur – Árituð bréf innanlands <50 gr.	[...] kr.
Magnpóstur – Árituð bréf innanlands <50 gr. ⁴	[...] kr.
Bréf frá útlöndum 1-50 gr.	[...] kr.

Meðalkostnaðarverð magnpósts á árinu 2010 er því um [...] kr./bréf en á almennum pósti er kostnaðurinn [...] kr./bréf, eða mismunur upp á [...] kr./bréf.

Framangreind niðurstaða ÍSP um mismunandi gjaldskrá Almenns pósts og Magnpósts er grundvölluð á afkomulíkani félagsins að teknu tilliti til 10% arðsemiskröfu félagsins á eigin fé.

Fram hefur komið hjá ÍSP í erindum um verðskrárbreytingar innan einkaréttar á árinu 2011 kynni að reynast nauðsynlegt að endurmeta grunnfjárhæðir með tilliti til mögulegra breytinga frá því að erindið var sent inn þann 28. júní 2010 þegar gjaldskrá sem byggði á hinum nýja grunni tæki gildi.

2.3.3 Verðhækkningar á árinu 2011

2.3.3.1 Almennt

Forsendur í rekstri ÍSP innan einkaréttar hafa breyst töluvert frá því sem var þegar upphaflegt erindi ÍSP var lagt fram og leitt hafa til hækkana á gjaldskrá. Er það aðallega vegna

³ [...].

⁴ Um er að ræða bæði svokallaðan „Magnpóst“ og „Stórnotendapóst“.

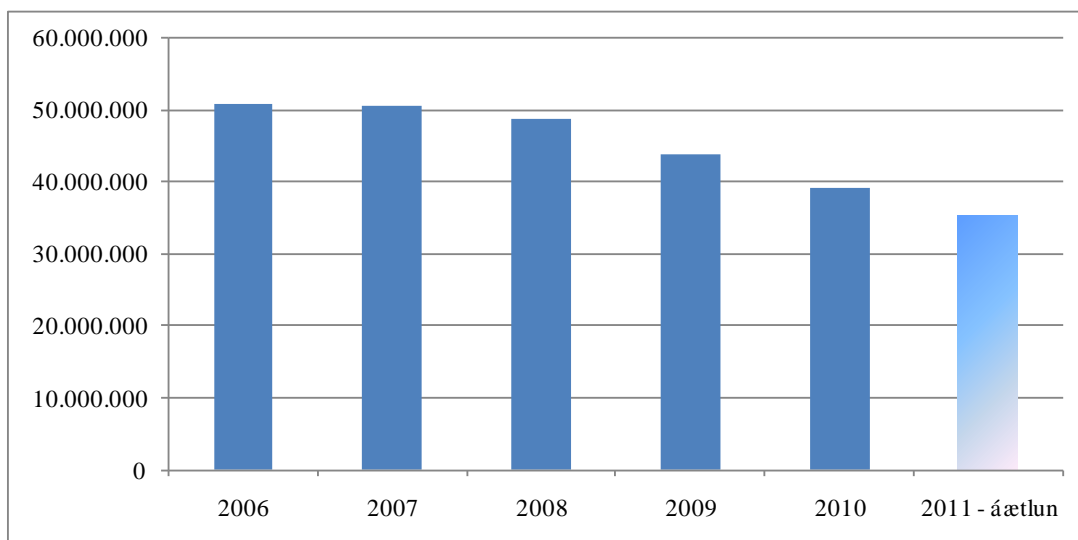
magnminnkunar á árunum 2010-2011 og nýrra kjarasamninga á árinu 2011, en á móti er reiknað með hagræði af upptöku XY-dreifikerfis. Af þeim sökum hefur PFS tekið tvær ákvarðanir um að heimila hækkun á gjaldskrá innan einkaréttar úr 75 kr. á bréf í 90 kr. með ákvörðun PFS nr. 17/2011 og í 97 kr. með ákvörðun PFS nr. 26/2011.

Í eftirfarandi umfjöllun er nánar gerð grein fyrir helstu þáttum sem hafa breyst frá því að erindi ÍSP var lagt fram í júní 2010 og eru grunnforsendur fyrir framangreindri hækkun gjaldskrár úr 75 kr. í 97 kr.

2.3.3.2 Magnþróun

Magnminnkun í bréfaþósti innan einkaréttar (1-50 gr.) hefur verið töluverð á undanföllum árum og líklegt er að sú þróun muni halda áfram. Á milli árana 2008 og 2010 minnkaði bréfamagn innan einkaréttar úr 48,7 milljónum bréfa niður í 39,1 milljón bréf eða um tæplega 20% og er reiknað með áframhaldandi fækkun sendinga innan einkaréttar á árinu 2011, með samsvarandi lækkun tekna að öðru óbreyttu.

Á árinu 2011 er gert ráð fyrir um 10% samdrætti í bréfamagni eða sem samsvarar um 3,9 milljónum bréfa og að magn ársins verði 35,2 milljónir bréfa. Raunsamdráttur fyrstu átta mánuði ársins var í samræmi við áætlun ÍSP. Tekjusamdráttur m.v. gjaldskrá ársins 2010 (75 kr.) að teknu tilliti til magnafsláttu er áætlaður um 213 millj. kr. á árinu 2011 af þessum sökum, en burðargjöld af innlendum einkaréttarpósti námu rúmlega 2,2 milljörðum króna á árinu 2010. Heildartekjur ársins 2010 af einkarétti á árinu námu um 2,5 milljörðum, að meðtöldu erlendum einkaréttarpósti og hlutdeild einkaréttar af fyrirtækjaþjónustu ÍSP. Myndin hér að neðan sýnir hvernig þróunin hefur verið frá árinu 2006 í fjölda bréfa innan einkaréttar, ásamt áætlun fyrir árið 2011.

Heimild: Íslandspóstur hf.

2.3.3.3 Kjarasamningar

ÍSP metur kostnaðarauka sinn innan einkaréttar vegna kjarasamninga í maí sl. á árabílinu 2011 til 2013 um [...] millj. kr., en launakostnaður einkaréttar var um [...] af heildarlaunakostnaði félagsins á árinu 2010. Samkvæmt upplýsingum frá ÍSP er

kostnaðarauki fyrirtækisins innan einkaréttar vegna nýrra kjarasamninga metinn eftirfarandi þegar tekið hefði verið tillit til uppsöfnunar á hverju ári fyrir sig.

- Á árinu 2011: [...] millj. kr.
- Á árinu 2012: [...] millj. kr.
- Á árinu 2013: [...] millj. kr.

Um er að ræða stigvaxandi hækkun launakostnaðar á árunum 2011 til 2013 á bilinu [...]% borið saman við launakostnað ársins 2010. PFS metur hækkun kostnaðar vegna nýs kjarasamnings um 7 kr./bréf á samningstíma m.v. forsendur um magn og kostnað ársins 2011.

2.3.3.4 XY-dreifikerfi

Samhliða yfirferð PFS á erindi frá ÍSP, dags. 28. júní 2010, vegna breyttrar uppbyggingar verðskrár (A/C póstur) og skilmálabreytinga, hefur stofnunin haft til skoðunar kostnaðarhagræði af innleiðingu XY-dreifikerfis fyrir magnpóst frá stórnotendum sem njóta umframafsláttu. Því telur PFS nauðsynlegt að þegar lagt er mat á uppbyggingu verðskrár ÍSP sé tekið tillit til áhrifa upptöku XY-dreifikerfisins á árinu 2011.

Áætlað er að kostnaðarhagræðið af breyttum dreifi- og flokkunartíma með upptöku XY-dreifikerfisins nemi alls um 165 millj. kr. á árgrundvelli, þar af innan einkaréttar 120 millj. kr. eða sem samsvarar 9% af kostnaði magnpósts á árinu 2010. Hagræði ÍSP birtist í stækkun bréfbærahverfa og þar af leiðandi fækkun bréfbera. Áætlað er að bréfbærum fækki um 54 frá árinu 2010 af þessum sökum. Það er álit PFS að innleiðing XY-dreifikerfisins hjá ÍSP leiði til kostnaðarhagræðis. Til að ná fram umræddu kostnaðarhagræði, bæði í dreifingu og flokkun, fer flokkun á pósti stórnotenda fram degi eftir móttöku og dreifing á sér stað á 2. og 3. degi (C-póstur).

Framangreint mat á hagræði af innleiðingu XY-dreifikerfis byggir m.a. á þeirri forsendu að 35% af pósti sé almennur póstur (A flokkur), en á árinu 2010 var hlutfall A pósts um 43%. Erfitt er á þessu stigi að henda reiður á það hvort áætlun um skiptingu á milli mismunandi vöruflokka komi til með að standast að öllu leyti. Fráviksgreining sýnir að miðað við að A póstur sé 10% heildar póstmagni þá sé hagræðið um 240 millj. kr. á ársgrundvelli og ef A póstur er 35% er áætlað hagræði um 120 millj. kr.

Að öðru leyti vísar PFS til umfjöllunar sinnar í ákvörðun stofnunarinnar nr. 16/2011 um viðskiptaskilmála Í vegna breytinga á dreifikerfi fyrirtækisins. Úrskurðarnefnd fjarskipta- og póstmála staðfesti framangreinda ákvörðun PFS með úrskurði 2/2011 þann 10. október sl.

2.3.4 Álit PFS

2.3.4.1 Almennt

PFS telur að heimfærsla kostnaðar ÍSP í afkomulíkani félagsins geti verið grundvöllur til að ákvarða skiptingu kostnaðar á milli einkaréttar og samkeppnisrekstrar, svo og á einstök afkomusvið og þjónustur innan einkaréttar. En innan einkaréttar er kostnaður sundurgreindur á milli almenns pósts, magnpósts og pósts frá útlöndum, auk annarrar virðisaukandi starfsemi eins og fyrirtækjapjónustu.

PFS telur á grundvelli afkomulíkans og annarra útreikninga ÍSP mögulegt að leggja mat á þann kostnaðarlega mismun sem er á milli almenns pósts og magnpósts. Almennur póstur hefur verið borinn út á fyrsta degi eftir póstlagningardag, en magnpóstur að mestu á fyrsta degi en að hluta á 2. og 3ja degi. Á árinu 2010 nýtti ÍSP svigrúm sitt til að dreifa á 1-5 dögum frá „stórnotendum“ í takmörkuðum mæli og því vegur það ekki þungt kostnaðarlega í eftirfarandi mati á mismun grunnverðs Almenns pósts og Magnpósts.

Magnpóstur var um [...] % af heildarmagni undir 50 gr. bréfa á árinu 2010, þar af voru svokallaðir stórnotendur með um [...] % og annar magnpóstur um [...] %.

Til að viðskiptavinir geti notfært sér bestu kjör þá þurfa þeir að uppfylla skilyrði um að póstleggja 0,5 millj. bréf að lágmarki á ári. Afsláttur er stigvaxandi í samræmi við aukið magn í allt að 41% miðað við 10 millj. bréf óháð magni afhentu í einu, eða meira á ársgrundvelli, eða sem samsvarar um 30% af heildarmagni einkaréttarpósts á árinu 2011.

Aðeins eitt fyrirtæki uppfyllir í dag skilyrðið um að afhenda 10 milljónir bréfa eða meira á ári. Viðkomandi fyrirtæki er með um [...] % af heildarmagni einkaréttarpósts og jafnframt er fyrirtækið með um [...] % af heildarmagni þeirra sem geta notfært sér þau kjör sem felast í núverandi stórnotendagjaldskrá.

Framangreint bendir til að mati PFS að núverandi afsláttarkjör séu ekki til þess fallin að stuðla að samkeppni á markaði fyrir fyrirtæki sem safna saman póstsendingum mismunandi viðskiptavina og afhenda rekstrarleyfishafa. Núverandi skilmálar fela í sér mögulega aðgangshindrun fyrir nýja aðila vegna þeirra magnskilyrða sem eru í dag til að ná bestu verðum, auk ívilnandi skilmála um fastan afslátt óháð magni sem afhent er í einu. Eins og áður segir þarf að uppfylla skilyrði um að afhenda 10 millj. bréf á ári, sem samsvarar um 30% af heildarmagni einkaréttarpósts á ári til að ná bestu kjörum. Umrædd skilyrði geta stuðlað að fákeppni eða jafnvel einokun á söfnunarmarkaði. Núverandi magnskilyrði byggja auk þess ekki að öllu leyti á kostnaðarlegum forsendum miðað við fyrirliggjandi gögn að mati PFS.

Meðalkostnaðarverð var eins og áður segir um [...] kr./bréf á árinu 2010 eða sem samsvarar um [...] % afslætti af vegnu meðalsöluverði ársins. Ljóst er að framangreint meðalkostnaðarverð magnpósts er breytilegt að hluta í samræmi hve mikið magn er afhent í einu, frágangi, stærðum, o.fl.

PFS telur rétt að ÍSP leggi fram gjaldskrá sem byggji á áliti PFS um nýja uppbyggingu gjaldskrár þar sem lögð er áhersla á gagnsæi og jafnræði viðskiptavina ÍSP hvað varðar vöruframboð og þjónustugæði.

2.3.4.2 Uppbygging gjaldskrár

PFS leggur til að ÍSP bjóði eftirfarandi vöruflokkum og þjónustugæði að lágmarki. Í stað eins grunnverðs (nú 97 kr.) komi eftirfarandi fjögur grunnverð, sbr. kafla 2.2:

- Almennur póstur innanlands, dreifing daginn eftir póstlagningardag (A).
- Almennur póstur innanlands, dreifing innan 3ja daga frá póstlagningardegi (B).
- Magnpóstur innanlands, dreifing daginn eftir póstlagningardag (AM).
- Magnpóstur innanlands, dreifing innan 3ja daga frá póstlagningardegi (BM).

Við framsetningu og útreikninga á gjaldskrá skulu ofangreindar forsendur hafðar að leiðarljósi við ákvörðun einstakra grunnverða. ÍSP er heimilt að bjóða fleiri vöruflokka sem t.d. fela í sér lengri dreifingartíma en að framan greinir.

Uppbygging gjaldskrár sem og afsláttarskilmálar ganga út frá þeirri forsendu að magnpóstur sé afhentur í Póstmiðstöð, eða póstafrgreiðslu þar sem það á við, á kostnað þess sem póstleggur.

2.3.4.3 Mismunur grunnverða

Munur á A og B grunnverðum byggist að stærstum hluta á metnu hagræði af 5 daga dreifingu (nú 3ja daga sbr. ákv. PFS nr. 16/2011) í stað eins dags dreifingar, en PFS áætla miðað við fyrirliggjandi gögn sé slíkt hagræði B pósts sé metið allt að 15 kr. miðað við grunnverð A pósts. Sama á við um mismun grunnverða AM og BM magnpósts.

PFS telur að við ákvörðun einingarverða Almenns pósts og Magnpósts eigi hagræði vegna 3ja daga dreifingar fyrst og fremst að koma til lækkunar á B pósti. PFS metur út frá gögnum sem nú liggja fyrir að framangreint hagræði af 3ja daga dreifingu geti réttlætti allt að 15 kr. mismun á einingarverðum A og B pósts, eftir því hve mikið magn fer í A póst annars vegar og B póst hins vegar.

Eftirfarandi tafla sýnir niðurstöðu um mismunandi verð fyrir almennan A og B póst og styðst PFS við útreikninga ÍSP í þessu efni.

<i>Almennur póstur</i>	<i>Kr./bréf</i>
Grunnverð A-póstur	105
<i>Kostnaðarhagræðing til frádráttar</i>	
Hagræði vegna 3 daga dreifingar	[...]
Minni þátttaka í kostnaði pósthúsa v/dreifingarálags	[...]
Næturvakt og vaktaálág fyrir kvöldvinnu v/dreifingarálags	[...]
	-15
Grunnverð B-póstur	90

Mismunur á grunnverði Almenns pósts og Magnpósts ákvarðast með tilliti til eftirfarandi liða sem leiða til lægra grunnverðs Magnpósts en Almenns pósts. ÍSP skal gera nánari grein fyrir forsendum og útreikningum á hverjum lið fyrir sig þegar ný grunnverð eru reiknuð.

- Lítil þátttaka í kostnaði pósthúsa.
- Engin póstkassatæming.
- Röðun og frágangur fyrir póstlagningu.
- Stöðlun á stærðum og vélflokkun.
- Móttaka að mestu leyti í Póstmiðstöð.
- Magnpóstur er meira unninn í dagvinnu en almennur póstur.

Munur á AM grunnverði annars vegar og BM grunnverði hins vegar byggist á metnu hagræði af 3ja daga dreifingu og minni þátttöku í dreifingarkostnaði pósthúsa auk minna almenns álags sem lengri dreifingartími veldur. Kostnaðarskipting byggir á forsendum um áætlað magn innan einstakra vöruflokka (A, AM, B eða BM) á hverjum tíma.

Með tilliti til framangreinds eru verð fyrir AM og BM magnpóst leidd fram með eftirfarandi hætti þar sem grunnverð AM pósts er 75 kr. og grunnverð BM pósts 60 kr. PFS ítrekar að um er að ræða fjárhæðir sem byggja á kostnaðartölum ársins 2010 og endurspegla því ekki kostnað ÍSP í dag.

<i>Magnpóstur</i>	<i>AM-póstur kr./bréf</i>	<i>BM-póstur kr./bréf</i>
Grunnverð - Almennur A- og B-póstur	105	90
<i>Kostnaðarhagræðing til frádráttar</i>		
Lítil þátttaka í kostnaði pósthúsa	[...]	[...]
Póstkassatæming	[...]	[...]
Næturvakt og vaktaálag fyrir kvöldvinnu	[...]	[...]
Röðun og frágangur fyrir póstagningu	[...]	[...]
Móttaka í útkeyrslu	[...]	[...]
	-30	-30
Grunnverð - AM og BM póstur	75	60

2.3.4.4 Afkomulíkan ÍSP

Kostnaðartölur í afkomulíkani ÍSP benda til þess að munur á milli Almenns pósts og Magnpósts sé um [...] kr. að meðaltali á bréf m.v. árið 2010, sbr. meðal einingarkostnað Almenns pósts [...] kr. og Magnpósts [...] kr. Ekki liggur fyrir á þessu stigi hver einingarverðin eru í dag. Inn í framangreindum kostnaðartölum er gert ráð fyrir afskriftum fjárfestinga og [...]% fjármagnskostnaði af fjármagni sem bundið er í eignum vegna einkaréttarþjónustu, en ekki er gert ráð fyrir arðsemiskröfu ÍSP sem nemur 10% af eigin fé félagsins.

Í útreikningi á einingarverðum innan einkaréttar telur PFS rétt að ÍSP byggji á afkomulíkani félagsins hverju sinni sem þróað verður áfram í samstarfi við PFS. Byggt verði á afkomu síðast liðins árs, en heimilt verði að taka tillit til rökstuddrar áætlunar um magnþróun og fyrirsjáanlegra breytinga á kostnaði.

PFS telur rétt að ÍSP þrói afkomulíkan sitt með þeim hætti að gert sé ráð fyrir að Almennur póstur skiptist í A og B póst og Magnpóstur skiptist í AM og BM póst. Útreikningar grunnverða á grundvelli reiknilíkan félagsins verði endurskoðaðir a.m.k. árlega í ljós reynslu næstliðins árs með tilliti til þróunar á magni innan einstakra vöruflokka.

Í útreikningum sínum á nýjum einingarverðum fyrir A, B, AM og BM póst telur PFS rétt að ÍSP leggi jafnframt mat á áætlað hlutfall A og B pósts hverju sinni út frá nýjustu magntölum.

PFS telur nauðsynlegt að ÍSP breyti útreikningum á kostnaði vegna bundins fjármagns þegar einingarverð eru reiknuð í afkomulíkani félagsins. ÍSP byggir á bókfærðu heildarverði fastafjármuna við mat á afskriftum og bundnu fjármagni. Af bundnu fjármagni er gerð [...] % ávöxtunarkrafa í [...]. Auk þess gerir ÍSP arðsemiskröfu sem nemur 10% af bókfærðu eigin fé, en er ekki reiknað inn í einingarkostnað í afkomulíkani félagsins.

PFS leggur áherslu á að ÍSP reikni framangreindan kostnað og arðsemiskröfu út frá forsendum reglugerðar nr. 313/2005 um bókhaldslega og fjárhagslega aðgreiningu í rekstri póstrekkenda. Þar kemur m.a. fram að reikna skuli kostnað af fjármagni sem bundið er í eignum sem notaðar eru í sambandi við framboð þjónustu og ávöxtun fjármagnsins skuli byggjast á vegnu meðaltali fjármagnskostnaðar (WACC).

PFS hyggst fara fram á að ÍSP beiti árgreiðsluáðferð (annuity depreciation method) við mat á árlegum kostnaði vegna fjármagns sem bundið er í eignum sem notaðar eru í sambandi við framboð á einkaréttarþjónustu félagsins.

ÍSP hefur lagt fram ítarlega sundurliðun á stofnverð fjárfestinga vegna einkaréttar sem byggja á bókfærðu stofnverði, en PFS telur þörf á að fjárfestingar verði einnig metnar til sviptivirðis eða endurkaupsvirðis til samanburðar. Jafnframt þarf að meta líftíma einstakra fjárfestinga. Meta þarf ávöxtunarkröfu fjármagns, en nánar er fjallað um veginn meðalkostnað fjármagns í kafla 2.3.4.6 hér á eftir.

2.3.4.5 Fjárfestingarstofn og líftími

Í 7. gr. reglugerðar nr. 313/2005 um bókhaldslega og fjárhagslega aðgreiningu í rekstri póstrekkenda segir að heimilt sé að leggja mat á virði þeirra fjárfestinga sem krafist er til að inna af hendi viðkomandi þjónustu.

Í þeim tilgangi að líkja sem mest eftir aðstæðum á samkeppnismarkaði telur PFS rétt að við útreikninga á grunn einingarverðum notist ÍSP við sviptivirði rekstrarfjármuna sem aðferð við mat á stofnverði fastafjármuna, en PFS hefur hingað til samþykkt að stuðst væri við sögulegan kostnað. Sviptivirði er í flestum tilvikum jafnt endurkaupsverði. Ef mat eigna byggist eingöngu á gögnum viðkomandi fyrirtækis þá felur það í sér að sönnunarbyrðin er hjá fyrirtækinu. Í slíkum tilfellum hefur PFS til samanburðar áætlað verð sem mundi leiða af hagkvæmum rekstri póstfyrirtækis á viðkomandi sviði. Sögulegur kostnaður, eins og hann er færður í bókhaldi, við að koma upp aðstöðu getur gefið vísbendingu um sviptivirði sérstaklega á nýrri eignum. Hann segir hins vegar ekki til um hvað myndi kosta að koma upp nýrri aðstöðu ef hún hverfur eða eigandi hennar er sviptur henni.

Í 8. gr. reglugerðar nr. 313/2005 við mat á árlegum afskriftum eigna sem tengjast framboði þjónustunnar skal beita beinlínu afskriftaraðferð, þ.e. afskrift er fundin með því að deila endurmetnum stofni fjárfestingar með áætluðum endingartíma. Jafnframt segir að PFS sé heimilt þegar sérstakar aðstæður krefjast þess að samþykkja notkun annarra afskriftaraðferða og að taka tillit til hugsanlegs hrakvirðis eignar. Í 9. gr. reglugerðarinnar segir enn fremur að reikna skuli kostnað af fjármagni sem bundið er í eignum sem notaðar eru í sambandi við framboð þjónustu.

Hægt er að meta fjárfestingar með ýmsum hætti. Mögulegt er að nota markaðsverð, vísitölu eða aðrar nálganir. Oftast þarf að reikna með að búnaður sé endurnýjaður með nýrri búnaði en fyrir er vegna tækni- og verðþróunar, enda er eldri búnaðurinn oft ekki framleiddur lengur. Grundvallaratriðið er að miða við að nýr búnaður uppfylli kröfur um sambærileg afköst og gæði þjónustu (*MEA*⁵).

Þegar um er að ræða eldri eignir þar sem kostnaðargrunnur er óviss eins og getur verið í tilfelli eldra húsnæðis ÍSP er eðlilegt að félaginu sé heimilt að leggja mat á viðkomandi fjárfestingarstofn til sviptivirðis eða miða við endurkaupsverð í samræmi við 7. gr. reglugerðar nr. 313/2005, enda er slíkt mat byggt á raun uppbyggingu aðstöðu ÍSP. Hins vegar er eðlilegt að tekið sé tillit til þess ef húsnæði hentar ekki lengur miðað við núverandi þarfir, sérstaklega hvað varðar stærð, gerð og staðsetningu.

Þegar stuðst er við sögulegan kostnað við mat eigna er algengt að miða við óafskrifaðan stofn fjárfestinga í bókhaldi sem framreiknaður er í samræmi við verðlagsbreytingar. PFS telur byggingarvísitölu mæla best þróun verðlags viðkomandi fjárfestinga enda að mestu leyti um húsnæði að ræða. PFS telur rétt að nota meðalvísitölu þess árs sem verið er að greina hverju sinni við framreikning fjárfestinga, en við það skapast samræmi í verðlagi fjárfestinga og reksturs á viðkomandi ári.

ÍSP þarf að leggja fram sundurliðað yfirlit yfir allar eignir félagsins sem tengjast einkaréttarþjónustu þess. Þar komi fram gerð eignar, staðsetning, aldur, hlutfall einkaréttar ef um samrekstur er að ræða með samkeppnisrekstri og skiptireglur þar um.

ÍSP metur afskrift fasteigna og lóða um 0-5% í bókhaldi félagsins. Til samanburðar er líftími húsa (fasteignir og lóðir) metinn allt að 50 ár í LRIC líkönunum á fjarskiptamarkaði. Einnig má nefna að í reglugerð um framkvæmd raforkulaga er tiltekið að afskriftartími fasteigna skuli vera 50 ár. Því telur PFS eðlilegt að ÍSP hafi framangreind viðmið í huga í útreikningum sínum.

Í bókhaldi ÍSP eru afskriftir áhalda, tækja og bifreiða metnar 10-33%. Jafnframt hefur komið fram að ÍSP metur líftíma flokkunarvélar og tengds búnaðar í Póstmíðstöð félagsins 10 ár. PFS telur að um hæfilegt að miða við að líftími búnaðar og tækja geti legið á bilinu 3-10 ár samræmi við nánara mat þar um m.a. á grundvelli reynslu um endingu.

2.3.4.6 Ávöxtunarkrafa fjármagns

Í 7. gr. reglugerðar nr. 313/2005 um bókhaldslega og fjárhagslega aðgreiningu í rekstri póstrekinda segir að ávöxtun fjármagns sem bundið er í eignum sem notaðar eru í sambandi við framboð þjónustu skuli byggjast á vegnu meðaltali fjármagnskostnaðar (WACC). Leiða má líkum að því að sú aðferð sem ÍSP hefur beitt geti leitt til vanmats eða ofmats á kostnaði fyrirtækisins. Því telur PFS rétt að ÍSP breyti aðferð sinni þar um í samræmi við reglugerðina og hefur PFS í því skyni lagt eftirfarandi mat á ávöxtunarkröfu ÍSP.

Veginn meðalkostnaður fjármagns (Weighted Average Cost of Capital) er meðaltal fjármagnskostnaðar fyrirtækis. Hann ræðst af því að hversu miklum hluta fjármunir fyrirtækis

⁵ Modern Equivalent Asset Valuation.

eru fjármagnaðir með lánsfé annars vegar og eigin fé hins vegar og kostnaði við það fjármagn sem notað er.

Mismunandi aðferðir eru mögulegar til að ákvarða ávöxtunarkröfu á eigið fé og skuldir. PFS telur notkun raunvaxtalíkans (WACC real) eðlilegasta við útreikning á ávöxtunarkröfu þegar fundin er árgreiðsla fjárfestinga hverju sinni. PFS metur það svo að um raunkostnað sé að ræða þegar byggt er á sögulegum kostnaði og fjárfestingar framreiknaðar miðað við vísitölu og því eigi að styðjast við raunvexti í útreikningum á vegnum fjármagnskostnaði. Að öðrum kosti verður niðurstaðan bjöguð þar sem verðbólga er innifalinn í nafnvöxtum.

Fjárfestingar sem hafa verið færðar á kostnaðarverði eru framreiknaðar með vísitölu byggingakostnaðar eða annarri vísitölu. Slíkir útreikningar eru liður í mati á raunvirði fjárfestinga hverju sinni þar sem reynt er að nálgast sviptivirði eða endurkaupsverð fjárfestingarinnar á þeim tíma sem er til skoðunar. Hafi fjárfestingar verið metnar til sviptivirðis eða endurkaupsverðs eru þær metnar á verðlagi þess rekstrarárs sem verið er að greina hverju sinni. Rekstrarkostnaður er jafnframt raunkostnaður viðkomandi rekstrarárs sem hafður er til viðmiðunar um kostnað á ársgrundvelli.

PFS gengur út frá því að það verði regluleg endurskoðun á kostnaðarútreikningum og gjaldskrár endurmetnar til hækkunar eða lækkunar út frá niðurstöðu slíks endurmats.

WACC formúla

Til að ákveða veginn meðalkostnað fjármagns (WACC) er notuð eftirfarandi formúla:

$$WACC = Ke * (E/(D+E)) + Kd * (D/(D+E))$$

þar sem:

$$Ke = \text{eiginfjáarkostnaður í prósentum}$$

$$E = \text{bókfært eigið fé}$$

$$Kd = \text{lánsfjáarkostnaður í prósentum}$$

$$D = \text{vaxtaberandi skuldir}$$

Tekið er tillit til skatta (post-tax):

$$WACC = Ke * (E/(D+E)) + Kd * (1-t) * (D/(D+E))$$

þar sem:

$$t = \text{tekjuskattshlutfall}$$

Þegar reiknað er WACC fyrir skatta (pre-tax):

$$WACC (\text{pre-tax}) = WACC / (1-t)$$

Ávöxtunarkrafa á eigið fé

PFS telur að við ákvörðun á vegnum meðalkostnaði fjármagns (WACC) skuli notast við CAPM líkanið (*Capital Asset Pricing Model*). Helstu rök fyrir notkun CAPM er hversu þægilegt líkanið er í notkun og gegnsætt. Það er einnig mest notaða aðferðarfræðin við útreikning á ávöxtunarkröfu eiginfjár, en það auðveldar allan samanburð.

Við útreikning á ávöxtunarkröfu eiginfjár er stuðst við CAPM líkanið:

$$K_e = R_f + \beta * (R_m - R_f)$$

þar sem:

R_f = áhættulausir vextir

R_m = vænt meðalávöxtun hlutabréfamarkaðar

$(R_m - R_f)$ = áhættuálag markaðar

β = beta stuðull sem gefur til kynna áhættu viðkomandi atvinnugreinar í samanburði við markaðinn í heild

Hér fyrir neðan eru helstu breytur í CAPM líkaninu og niðurstaða PFS um hvernig stofnunin ákvarðar þær.

Áhættulausir vextir (risk free rate)

PFS notast við vexti verðtryggðra ríkisskuldabréfa eða skuldabréfa með ríkisábyrgð með meðaltíma (*duration*) 10 ár eða lengur til að reikna áhættulausa vexti. PFS telur að 10 ára meðaltími eða lengri endurspegli endingartíma eignanna sem um ræðir auk þess sem sá tími er almennt notaður í verðmötum á fyrirtækjum.

PFS telur rétt að nota meðaltalsvexti þess tímabils sem til skoðunar er, þ.e. eitt ár. Auk þess er litið til meðalvaxta sl. 5 ára og leiðrétt ef óeðlileg frávik koma fram við samanburð framangreindra tímabila. Aðferðinni er ætlað að koma í veg fyrir að tímabundnar vaxtabreytingar hafi óeðlileg áhrif á ávöxtunarkröfunu.

PFS miðar við verðtryggða skuldabréfaflokkinn HFF 1504 34, en meðalvextir þess flokks árið 2010 voru 3,50%. Þar sem vextir ársins 2010 voru mun lægri en verið hafa sl. ár telur PFS rétt að miða við 5 ára meðaltal vaxta umrædds skuldabréfaflokks, þ.e. árána 2006-2010 sem er 4,24% og er notast við þá vaxtaþróun í mati á áhættulausum vöxtum í eftirfarandi útreikningum á ávöxtunarkröfu ÍSP vegna ársins 2010.

Beta áhættustuðull β (beta parameter)

Að mati PFS er nauðsynlegt að nota viðmið sambærilegra fyrirtækja erlendis, þar sem póstrekendur eru ekki á hlutabréfamarkaði á Íslandi og að valin séu eins samanburðarhæf viðmið og mögulegt er. Byggist umrætt viðmið þá á meðaltali þeirrar atvinnugreinar sem verið er að skoða.

Stuðst er við Bloomberg upplýsingaveituna og miðað við Vestur-Evrópsk samanburðarfélag, sem talin eru sambærileg við ÍSP. Á grundvelli framangreindar aðferðar fæst sú niðurstaða að óvogað (*unlevered*) beta fyrir póstoffyrirtæki sé á bilinu 0,2 til 0,9. Þessi framsetning, að hafa óvogaða betu á ákveðnu bili, kemur til af því að söfnin eru nokkur og jafnframt skekktu sumar breytur safnið vegna mikilla frávika frá meðaltali og miðgildum.

Er það og niðurstaða PFS að miða skuli við óvogaða betu fyrir ÍSP 0,56 vegna ársins 2010 og er það í samræmi við meðaltal samanburðarfélaga. Rekstur ÍSP er metinn með svipaða áhættu og að meðaltali almennt gerist hjá erlendum póstoffyrirtækjum sem eru í svipaðri stöðu og ÍSP á markaði.

Óvogaða betu skal voga (*levered*) miðað við viðeigandi skuldsetningu og skatthlutfall. Nánari umfjöllun um skuldsetningu og skatthlutfall er í samnefndum kafla. Óvoguð beta er voguð í samræmi við Modigliani-Miller Formula, en þá er tekið tillit til áhættu vegna skuldsetningar, auk skatthlutfalls, sbr. neðangreinda formúlu:

$$\beta_{assets} = \beta_{equity} / (1 + (1-t) * (D/E))$$

þar sem:

Beta assets β_{assets} jafngildir óvogaðri betu og beta equity β_{equity} jafngildir vogaðri betu.

Markaðsálag (market risk premium)

PFS telur rétt miðað við þróun undanfarinna ára að markaðsálag sé á bilinu 4,5-5,5% án landsáhættu. PFS miðar við sögulegt álag áhættulausra vaxta. Þar sem álag langt aftur í tímann er skoðað þarf mikla breytingu til lengri tíma til að hafa áhrif á markaðsálag. PFS tekur einnig tillit til BEREC viðmiða (benchmark) frá sl. árunum og ber saman við það sem almennt gerist hér á landi.

PFS telur rétt að notast við 5,0% markaðsálag fyrir árið 2010 sem er í samræmi við framangreindar forsendur. Stofnunin endurskoðar markaðsálag árlega.

Vaxtaálag (specific debt premium)

PFS hefur lagt til að notast verði við raunávöxtun eins og áður hefur komið fram. Raunvextir skulda bera síðan ákveðið vaxtaálag sem endurspeglar markaðsaðstæður hverju sinni. Þetta álag er ákvarðað af PFS. Þannig er ekki verið að refska eða umbuna aðilum sem hafa ekki skuldað fyrirtæki sín á hagkvæmasta hátt. PFS mun gefa út skuldaálag sem nota skal ár hvert.

Ef horft er til erlends samanburðar er algengt að álag sé á bilinu 1–2%, en hér á landi hefur verið algengara að álagið hafi verið á bilinu 2–3%.

PFS mælir fyrir um að skuldaálag vegna ársins 2009 verði í efri mörkum framangreinds bils eða 3,0%. Álagið er í samræmi við þau kjör sem fyrirtæki hérlendis hafa fengið á síðustu misserum og að teknu tilliti til aðstæðna á markaði, en einnig er tekið tillit til þess að miðað er við langtímalántöku.

Skuldahlutfall (gearing)

Í árslok 2010 voru vaxtaberandi skuldir ÍSP 1.358 millj. kr., en eigið fé félagsins nam 2.656 millj. kr. skv. efnahagsreikningi félagsins þann 31. desember 2010. Skuldahlutfall ÍSP reiknast því 34% í samræmi við 9. gr. reglugerðar nr. 313/2005.

Skatthlutfall (tax rate)

PFS telur að tekjuskatthlutfall fyrirtækja hverju sinni sé besti mælikvarðinn við útreikning á WACC. Notkun þess er mun gagnsærrí og einfaldari heldur en notkun virks skatthlutfalls (*effective tax rate*). PFS hefur því í hyggju að notast við gildandi skatthlutfall á viðkomandi tímabili hverju sinni í þessum útreikningum, sem var 18% á árinu 2010.

Niðurstaða PFS um ávöxtunarkröfu (WACC)

Veginn meðalkostnaður fjármagns (WACC) miðað við fyrirhugaðar forsendur PFS sem lýst hefur verið hér að framan er sýndur í töflunni hér að neðan.

Útreikningur á ávöxtunarkröfu ÍSP

Ávöxtunarkrafa

Áhættulausir vextir	4,24%
Óvoguð beta	0,56
Voguð beta	0,80
Skuldir/eigið fé	0,52
Markaðsálag	5,00%
Ávöxtunarkrafa eigin fjár	8,22%
Áhættulausir vextir	4,24%
Skuldaálag	3,00%
Kostnaður skulda	7,24%
Vaxtaberandi skuldir %	34%
Eigið fé %	66%
Skatthlutfall	18%
Kostnaður skulda eftir skatta	5,94%
Ávöxtunarkrafa eigin fjár eftir skatta	8,22%
Ávöxtunarkrafa eigin fjár fyrir skatta	10,03%
WACC	8,6%

Mat PFS á vegnum meðalkostnað fjármagns (*WACC real*) fyrir ÍSP er 8,6% fyrir árið 2010 í útreikningum á ávöxtunarkröfu fjármagns sem bundið er í eignum sem notaðar eru í sambandi við þjónustuframboð félagsins, sbr. reglugerð nr. 313/2005.

2.4 Flokkunar- og magnafslættir

2.4.1 Almennt

Í erindi ÍSP, dags. 28. júní 2010, var lagt mat á kostnaðarlegt hagræði fyrirtækisins þegar mikið magn væri afhent í einu, samhliða að kostnaður almenns bréfapósts er metinn. Niðurstaða ÍSP var að almennur bréfapóstur skyldi verðlagður á 105 kr./bréf og grunnverð magnpósts fyrir aðila sem nytu umframafslátta væri 60 kr./bréf, en þá væri miðað við dreifingu á 1-5 dögum frá póstlagningu. Í útreikningi á grunnverði magnpósts hefði verið eins og áður hefur komið fram tekið tillit til hagræðis vegna lítillar þátttöku í rekstri pósthúsa og póstkassa, hlutfallslega minni næturvinnu o.fl. miðað við almennan póst. Frá framangreindu grunnverði væri síðan veittur allt að 16% afsláttur í samræmi við afhent magn í einu, svo og 20% fastur afsláttur ef viðskiptavinur nær 5 millj. bréfa á ársgrundvelli og um vélflokkanlegan póst væri að ræða. Hins vegar komu ekki fram hjá ÍSP kostnaðarlegar forsendur fyrir því að lágmarksmagn skuli miðast við 5 millj. bréfa á ársgrundvelli til að viðskiptavinur bjóðist fastur afsláttur óháð afhentu magni hverju sinni.

Lægra verð og afslættir magnpósts er vegna þess hagræðis sem tekur mið af þeim kostnaði sem félagið þarf ekki að leggja út í við venjulega póstpjónustu. Þannig sparast tími og kostnaður hjá ÍSP ef póstur berst til hans t.d. í miklu magni og sé eins að lögun og flokkaður í þar tilgreindum bökkum frá félaginu. Félagið flokkar afslætti í tvo flokka þ.e. vélflokkanlegur 1-50 gr. og handflokkanlegur 1-50 gr. og er vélflokkanlegur póstur flokkaður og dagstimplaður í flokkunarvél félagsins. Þó að póstur sé annaðhvort handflokkaður eða flokkaður í vél eru vissir þættir sameiginlegir í þessum tveimur mismunandi ferlum. Merking á eingöngu við handflokkanlegan póst og stillitími flokkunarvélar á einungis við um vélflokkanlegan póst.

Samkvæmt ÍSP voru fundnir þeir þættir sem máli skipta í afsláttarútreikningum og er fjallað um þá hér á eftir. Í þessari vinnu koma að almennir starfsmenn, deildarstjórar, fulltrúar, forstöðumenn Póstmiðstöðvar og Dreifingar, auk þess sem byggt var á gögnum og tímamælingum sem til eru og gerðar voru sérstaklega að beiðni PFS.

Frá því að ÍSP lagði fram erindi sitt, dags. 28. júní 2010, um breytingu á skilmálum og verðskrá hefur PFS aflað ítarlegra upplýsinga frá ÍSP um forsendur og útreikninga félagsins. Við yfirferð erindisins hefur ÍSP leiðrétt útreikninga á afsláttum vegna magnpósts vegna ábendingar frá PFS. Upphaflega var gert ráð fyrir allt að 20% afslætti (vélflokkanlegt) magnpósts á grundvelli afhents magns hverju sinni, sem var grundvöllur tillögu ÍSP um stighækkandi afsláttarþrep (6-16% m.v. vélaflokkanlegt) og 20% fasts afsláttar ef magn náði 5 millj. stk. ársgrundvelli.

Í kjölfar ábendingar PFS um skekkju í útreikningum vegna stillitíma flokkunarvélar þá lækkaði útreiknaður afsláttur úr 20% í 10% m.v. að aðrar forsendur væru óbreyttar. Leiðréttir útreikningar ÍSP gefa því einungis svigrúm fyrir að hámarki um 10% afslætti á grundvelli afhents magns hverju sinni í stað 20%. Hins vegar telur PFS að ÍSP hafi ekki í útreikningi á vinnuliðum í einstökum verkáföngum tekið nægjanlegt tillit til hlutdeildar yfirstjórnar o.fl. og telur stofnunin hæfilegt að gera ráð fyrir [...] % álagi á vinnuliði. Að auki telur PFS að rétt sé

að gera ráð fyrir lægri álagi á einingarkostnað í samræmi við aukið magn sem póstlagt er í einu við ákvörðun afsláttar.

Í heild hafa framangreindar leiðréttingar og breytingar það í för með sér að útreiknaður hámarks afsláttur vegna móttækis magns í einu lækkar úr 20% í 16,4-18,3% að meðtöldum mánaðarafsláttum.

2.4.2 Vélflokkanlegur magnpóstur

Gert er ráð fyrir því að móttækinn póstur uppfylli skilmála um frágang Magnpósts en þar segir m.a. að póstur eigi allur að snúa eins, vera eins að lögun og í sama þyngdarflokki og að hver bakki skuli innihalda bréf sem tilheyra einum sendanda.

Eftirfarandi eru forsendur og útreikningar ÍSP vegna flokkunar- og magnafsláttar sem byggja á sparnaði vegna móttöku og flokkunar á miklu magni í einu, sem byggja á neðangreindum verkþáttum. Miðað er við launakostnað á árinu 2009 og gert ráð fyrir að laun og launatengd gjöld sé [...] kr./klst., en með [...] % álagi vegna yfirstjórnunar o.fl. [...] kr./klst.

- Móttaka póstsendinga.
- Afgreiðslubeiðni.
- Stilling flokkunarvélar.
- Lægra álag á einingu í magnviðskiptum.

2.4.2.1 Móttaka póstsendinga

Minni móttökukostnaður deilist á fleiri sendingar þegar sendandi póstleggur einu sinni á dag en ef hann kæmi oftár. Hver móttaka tekur um 10-20 mín. þegar um Magnpóst er að ræða. Minni tími fer í að móttaka mikið magn heldur en margar litlar sendingar. Hagkvæmara er að vinna mikið magn en lítið í flokkunarvélinni. Meiri tími/kostnaður fer í gjaldfærslu ef margar beiðnir eru. Sami tími sem fer í grunnvinnu á hverri afgreiðslu. Hagkvæmnin snýr að því að vera með mikið magn af eins pósti sem hægt er að vinna í flokkunarvélinni án þess að stoppa á milli. Sparnaður vegna móttökukostnaðar er metinn [...] kr./móttöku miðað við [...] móttökutíma að meðaltali.

2.4.2.2 Afgreiðslubeiðni

Hagræði er fyrir ÍSP ef beiðni fylgir með og er rétt útfyllt, en þá tryggir hún að gjaldfært sé á rétt fyrirtæki í réttu magni. Beiðnin tryggir einnig að leyfi sé fyrir því að það megi reikningsfæra hjá fyrirtækinu og að minni hættu á að ágreiningur skapist vegna magns, sem þýðir jafnframt að minni hættu er á ágreiningi við viðskiptavini vegna skuldfærslu. Sparnaður vegna afgreiðslubeiðna er metinn [...] kr./beiðni miðað við að [...] taki að meðaltali að fylla út og ganga frá beiðni.

2.4.2.3 Stilling flokkunarvélar

Þegar póstur frá mismunandi sendendum er unninn þarf að stoppa á milli og stilla vélina, slá inn auðkenni á næsta greiðanda og stilla lesara á vélinni miðað við gerð og stærð umslaga. Hagkvæmara er að vinna meira magn en minna í flokkunarvélinni. Hagkvæmnin snýr að því

að vinna mikið magn af eins pósti sem hægt er að vinna í vélinni án þess að stoppa. Kostnaður við stillitíma vélar var fenginn úr bókhaldi ÍSP og deilt niður á fjölda flokkaðra bréfa á ári.

Greining ÍSP á fjárfestingar- og rekstrarkostnaði flokkunarvélar félagsins byggði á eftirfarandi forsendum og útreikningum.

Póstflokknarvél ÍSP var keypt árið 2001 fyrir [...] millj. kr., en með uppfærslum og viðbótum til ársins 2008 er bókfært stofnverð vélarinnar metið [...] millj. kr. Flokkunarvélin var að mestu afskrifuð í árslok 2010 í bókhaldi félagsins. Þar sem flokkunarvélin er enn í fullri notkun væri eðlilegt að miða við [...] ára líftíma vélarinnar, en viðbót [...] millj. kr. þó metin með [...] ára líftíma.

ÍSP reiknar árlegan kostnað vegna fjárbindingar [...] % á ári, en það eru [...] sem stuðst er við. Þetta var reiknað út frá öllum eignunum sem tengjast póstflokknarvélinni og reiknað af heildarverði hverri fyrir sig.

Niðurstaða ÍSP var að meta árlegan kostnað vegna fjárbindingar í flokkunarvélinni samtals [...] millj. kr. m.v. kostnað ársins 2009, þ.a. afskrift [...] millj. kr. og vaxtakostnaður [...] millj. kr.

Heildar rekstrarkostnaður flokkunarvélarinnar á árinu 2009 var metinn [...] millj. kr. skv. afkomulíkani ÍSP. Beinn launakostnaður nam um [...] millj. kr., en við flokkunarvél starfa [...] starfsmenn að jafnaði, og hlutdeild í sameiginlegum launakostnaði [...] millj. kr. eða alls launakostnaður um [...] millj. kr. Heildar húsnæðiskostnaður Póstmiðstöðvar er skipt niður á rekstrareiningar sem eru með starfsemi og var heildar húsnæðiskostnaður ÍSP með afskriftum og fjárbindingu samkvæmt kostnaðarlíkani félagsins [...] millj. kr. Sú aðstaða sem tilheyrir póstflokknarvél er [...] fm² og er kostnaði skipt eftir flatarmáli. Kostnaður við flokkunarvél vegna rekstrarleyfa, viðhald, varahlutir og rekstrarvara er [...] millj. kr.

Heildarkostnaður flokkunarvélarinnar á árinu 2009 var metinn um [...] millj. kr., sem skiptist í [...] millj. kr. fjárfestingarkostnað og [...] millj. kr. rekstrarkostnað.

Samtals voru vélflokkuð um [...] millj. bréfa á árinu 2009 eða um [...] þús. bréf á hverja klst., en hámarksafköst vélarinnar eru [...] þús. stk./klst. m.v. 100% keyrslutíma. Samkvæmt mælingum ÍSP er hvert stopp vegna stillingar flokkunarvélarinnar um [...] óháð flokkuð magni í einu. Niðurstaða ÍSP er að hver mínúta kosti um [...] kr. og því hvert stopp um [...] kr. þegar skipt er á milli flokkunar [...].

2.4.2.4 Lægra álag á einingu í magnviðskiptum

Fram kom hjá ÍSP að miðað við kostnaðarútreikninga væri hægt að sjá hagræði af miklu póstmagni sem póstlagt er í einu lagi borið saman við venjulega pósthjónustu. Gert sé ráð fyrir lægra álagi vegna sameiginlegs kostnaðar sem dreift er á einingarkostnað þegar um magnviðskipti er að ræða. Í útreikningum væri hins vegar leitast við að ná yfir alla þætti magnhagræðisins. Það geta verið kostnaðarþættir sem með beinum hætti má rekja til aukins magns eða óbein áhrif magnviðskipta á kostnað. Þess vegna væri í útreikningum mismunandi álagi bætt á kostnaðinn við verðákvörðun, þar sem minna álag er í þeim tilvikum þar sem um mikið magn er að ræða, sem síðan endurspeglast í hærri afsláttum með auknu magni.

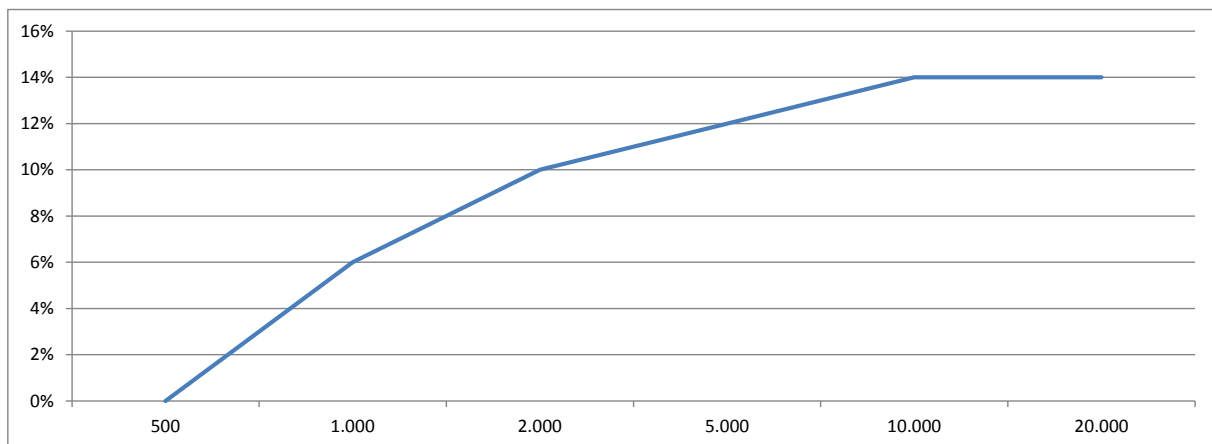
Dæmi um atriði sem hafa áhrif á kostnað eru einfaldari vinna í innra bókhaldi og endurskoðun vegna færri reikninga og bókana, einfaldari verkstjórn, færri samskipti við viðskiptavinum vegna athugasemda og/eða spurninga um ákveðnar sendingar, minna slit á hluta af tækjabúnaði o.s.frv.

Einnig má nefna að eftir því sem fleiri nýta sér að pósthagkerfi í miklu magni skapar það tækifæri fyrir aukna hagræðingu í rekstri ÍSP.

2.4.2.5 Samandregið um vélflokkanlegan póst

ÍSP reiknaði út frá framangreindum forsendum hver sparnaður fyrirtækisins væri að fá mikið magn afhent í einu af vélflokkanlegum pósti og reiknaði með að lágmarki 500 bréfum og upp í 20.000 bréf. Niðurstaða ÍSP var að hagræði vegna mikils magns í einu út frá framangreindum forsendum vegna mismunandi magns sem móttakið væri og flokkað í einu væri á bilinu 6-20% m.v. 60 kr. grunnverð magnpósts. Sparnaðurinn væri að mestu kominn fram þegar flokkuð væru [...] þús. bréf í einu.

Að teknu tilliti til framangreindra leiðréttinga PFS og endurskoðun ÍSP er niðurstaðan varðandi flokkunar- og magnafslátt vélflokkanlegs pósts eftir magni í hverri afhendingu í einu 6-14% að hámarki að mati PFS ef gengið er út frá 60 kr. grunnverði BM pósts. Ef hins vegar væri litið til AM pósts þá væri afslátturinn 4-12%. Á eftirfarandi mynd sést samhengi magns og afsláttu m.v. 60 kr. grunnverð.

Heimild: PFS

2.4.3 Handflokkanlegur póstur

Samkvæmt skilmálum ÍSP skal handflokkanlegur magnpóstur koma flokkaður og aðgreindur eftir póstnúmerum. Hagræðið felst í því að fá sendingar í póstnúmeraröð og geta tekið bunta af sendingum í sama póstnúmer í einu úr bakkanum og flokkað hann. Gert er ráð fyrir að handflokkanlegur póstur sé fyrirfram dagstimlaður og merktur dreifingaraðila. [...].

Ekki er um að ræða sambærilegan sparnað vegna forflokkanlegs pósts þegar um handflokkun er að ræða borið saman við vélflokkanlegan póst. Óhagkvæmara er fyrir ÍSP að vinna handflokkanlegan póst en vélflokkanlegan og því er svigrúm til magns- og flokkunarafsláttu mjög takmarkað, enda afköst í flokkun minni. Um lítið magn er að ræða samanborið við vélflokkanlegan póst í magnpósti á ársgrundvelli.

Niðurstaða ÍSP er að magnafslættir vegna handflokkanlegs pósts sem er flokkaður eftir póstnúmerum, merktur og dagstimplaður, séu á bilinu 2-5% miðað að 1.000 - 10.000 bréf séu afhent í einu.

2.4.4 Álit PFS

2.4.4.1 Almennt um magnafslætti

ÍSP býður afslátt fyrir viðskiptavini sem senda mikið magn af bréfum (magnpóst) í einu í samræmi við heimild í lögum, en í 6. mgr. 16. gr. laga nr. 19/2002 um pósthjónustu segir:

„Rekstrarleyfishafa er heimilt að setja sérstaka gjaldskrá fyrir þá sem afhenda mikið magn póstsendinga í einu eða fyrirtæki sem safna saman póstsendingum mismunandi viðskiptavina og afhenda rekstrarleyfishafa. Slík sérgjaldskrá skal taka mið af kostnaði sem ekki hefur þurft að leggja út í við venjulega pósthjónustu.“

ÍSP veitir magnafslætti út frá fjölda póstagðra sendinga í einu (500+ stk.), þyngd (1-50 gr.) og hvort um sé að ræða vélflokkanlegar sendingar eða handflokkanlegar.

Talað er um magnpóst sem samheiti fyrir ákveðinn lágmarksfjölda bréfa sem öll eru eins að lögun og þyngd, árituð á nafn og póstlögð eru öll á sama tíma. Bréfin þurfa að vera öll eins að lögun, stærð, þyngd (1-50 gr.) og sendingar aðgreindar eftir póstnúmerum.

Aðilum sem póstleggja 500 stk. eða fleiri hverju sinni hefur boðist 5% til 30%, þ.e. stighækkandi afsláttur frá 500 stk. til 30 þús. stk. eða fleiri. Þessir afslættir miðast við þá skilmála um frágang o.fl. sem að ofan greinir og að dreifing fari fram á 1. degi eftir póstlagningu. ÍSP býður aðilum sem póstleggja mikið magn í einu og eru með 500 þús. bréf eða meira á ársgrundvelli og dreifingu á lengri tíma (2.-3. degi frá póstlagningu), umframafslátt sem getur numið allt að 11% miðað við hæsta afslátt (30%) eða 41% afslátt frá verði almenns bréfaþósts. Um er að ræða svokallaða „stórnotendur“. PFS hefur í ákvörðun sinni nr. 16/2011 staðfest að núverandi umframafsláttur byggir á kostnaðarlegum forsendum.

Samkvæmt póstlögum er ÍSP með einkarétt á dreifingu pósts undir 50 gr. og allt vöruframboð sem byggist á einkarétti félagsins fellur þar undir. ÍSP ber að bjóða hraðasta flokk (Almennur bréfaþóstur) með afhendingu daginn eftir. Jafnframt er það mat PFS að ÍSP skuli sem hluti af eðlilegu þjónustuframboði innan einkaréttar bjóða aðrar gjaldskrár fyrir bréf sem dreift er á lengri tíma en skv. hraðasta flokki, svo og vegna kostnaðarhagræðis af móttöku og flokkun mikils magns sem afhent er á sama stað í einu.

Hafa ber í huga þegar tillögur um nýja magn- og flokkunarafslætti eru metnar að í skiptingu grunnverðs eftir því hvort um er að ræða Almennan póst (90-105 kr.) eða Magnpóst (60-75 kr.) felst verðmunur sem samsvarar 43% afslætti. Í grunnverði AM og BM pósts hefur verið tekið tillit til þeirra kostnaðarþátta sem sparast við söfnun, móttöku og flokkun á miklu magni pósts borið saman við venjulega pósthjónustu. Einnig er tekið tillit til dreifingarhagræðis í grunnverði BM pósts vegna 3ja daga dreifingar. Eftirfarandi tillögur miðast við grunnverð Magnpósts (60-75 kr.) en miðast ekki við núverandi gjaldskrá sem gengur út frá sama grunnverðinu hvort sem um er að ræða Almennan póst eða Magnpóst. Því er um mismunandi grundvöll að ræða þegar afslættir vegna Magnpósts eru reiknaðir, sem eðlilega leiðir til lægri

afslátta skv. nýja fyrirkomulaginu. Jafnframt þarf að hafa í huga að hagræði vegna Magnpósts er að mestu reiknað inn í mismun á grunnverði Magnpósts og Almenns póst, þar sem kostnaður vegna pósthúsa vegur þyngst. Eftirfarandi magnafslættir ná eingöngu til hagræðis í móttöku og flokkun ÍSP af miklu póstmagni sem póstlagt er í einu lagi.

2.4.4.2 Afsláttur vegna móttækis magns í einu

PFS hefur yfirfarið forsendur og útreikninga ÍSP og gerir ekki athugasemdir við að eftirfarandi verkþættir verði lagðir til grundvallar þegar kostnaðarhagræði ÍSP vegna mikils magns sem afhent er í einu á sama stað:

- Móttaka póstsendinga.
- Afgreiðslubeiðni.
- Stilling flokkunarvélar .
- Lægra álag á einingu í magnviðskiptum.
- Merking (á eingöngu við um handflokkanlegan póst).

PFS gerði athugasemdir við forsendur og útreikninga ÍSP í upphaflega erindi fyrirtækisins um magnhagræði í vélflokkun vegna stillingar flokkunarvélar eftir því hve mikið magn var afhent í einu frá einstökum viðskiptavinum. Í endurskoðuðum útreikningum ÍSP kom fram að áætlað kostnaðarhagræði í upphaflegri niðurstöðu ÍSP lækkaði úr u.þ.b. [...] kr./bréf í um [...] kr./bréf m.v. að 10 þús. bréf séu flokkuð í einu, eða mismunur sem nam um [...] % af 60 kr. grunnverði sem ÍSP lagði til í erindi sínu. Á móti telur PFS rétt að gert sé ráð fyrir [...] % álagi á vinnuliði vegna yfirstjórnar o.fl. þegar sparnaður er metinn, auk þess sem ÍSP hefur við endurskoðun á útreikningum sínum aukið afslátt vegna minni framlegðarkröfu á einingu.

PFS telur að endurskoðaður grundvöllur magnafslátta félagsins endurspegli það hagræði sem magnafslættir byggja á. Það er mat PFS að allt að 14% magnafsláttur vegna BM póst sé það hámark sem hægt er að réttlæta vegna póstlags magns í einu, þegar haft er í huga að í útreikningum grunnverðs hefur þegar verið tekið tillit til söfnunar- og dreifingarhagræðis (sem samsvarar um 43% afslætti) af BM pósti. Því endurspeglar magnafslættir vegna móttöku á miklu magni í einu fyrst og fremst hagræði vegna kostnaðar við móttöku og flokkun póst, sem takmarkar óhjákvæmilega svigrúm til afslátta frá grunnverði.

Niðurstaðan er að gera ráð fyrir allt að 14% afslætti miðað við að BM grunnverð sé 60 kr. og allt að 12% afslætti miðað við að AM grunnverð sé 75 kr. vegna póst sem póstlagður er í miklu magni í einu.

Þrátt fyrir að ÍSP hafi leiðrétt forsendur og útreikninga vegna mats á sparnaði vegna færri stillingarstoppa flokkunarvélar með auknu magni, þá telur PFS að aðferðarfræði ÍSP uppfylli ekki að öllu leyti ákvæði reglugerðar nr. 313/2005 um bókhaldslega og fjárhagslega aðgreiningu í rekstri póstrekinda. PFS gerir einkum athugasemdir við aðferðarfræði ÍSP við mat á fjárfestingarstofni, afskriftum og kostnaði af bundnu fjármagni.

PFS telur rétt að miða við endurkaupsverð flokkunarvélar í stað bókfærðs stofnverðs í samræmi við 7. gr. reglugerðarinnar. Það gefur réttari mynd af þeirri fjárbindingu sem fellst í viðkomandi búnaði. Endurkaupsvirði flokkunarvélarinnar skv. upplýsingum frá umboðsaðila vélarinnar miðað við að endurnýjað væri með sambærilegri vél miðað við gæði og

framleiðslugetu metin á bilinu [...] millj. kr. og hefur þá verið tekið tillit til flutnings- og uppsetningarkostnaðar. Bókfært stofnverð flokkunarvélar hjá ÍSP nam [...] millj. kr. PFS telur jafnframt rétt að miða við 10 ára líftíma flokkunarvélar, [...]. Skv. 9. gr. reglugerðarinnar segir m.a. að reikna skuli kostnað af fjármagni sem bundið er í eignum sem notaðar eru í sambandi við framboð þjónustu. Ávöxtun fjármagnsins skal byggjast á vegnu meðaltali fjármagnskostnaðar (WACC), [...].

PFS gerir ekki athugasemd við endurskoðað mat ÍSP á rekstrarkostnaði flokkunarvélarinnar. Jafnframt telur PFS að sú aðferðarfræði sem ÍSP beitir við mati á sparnaði sé ásættanleg til að endurspegla það aukna kostnaðarlega hagræði sem aukið magn í einu veldur hvað varðar þennan verkþátt.

Niðurstaða í útreikningum PFS skv. framangreindum forsendum er að árlegur kostnaður flokkunarvélarinnar sé á bilinu [...] millj. kr. á verðlagi ársins 2009, en leiðrétt niðurstaða ÍSP var [...] millj. kr. PFS hyggst ekki breyta útreikningum framangreindra afslátta þar sem niðurstaða ÍSP er innan skekkjumarka að mati stofnunarinnar. Hins vegar er mikilvægt að mati PFS að ÍSP beiti aðferðarfræði í samræmi við álit stofnunarinnar og þess vegna mælist PFS til að í endurskoðuðum útreikningum notist ÍSP við þá aðferðarfræði sem stofnunin leggur til.

PFS fellst á að við mat á afsláttarstiga sé tekið tillit til þess að álag á beinan kostnað sem heimfærður er á einingu (bréf) vegna sameiginlegs kostnaðar lækki hlutfallslega í samræmi við aukið magn sem póstlagt er í einu. Í eftirfarandi afsláttarstiga er tekið mið af þessu sjónarmiði.

Áður hefur komið fram að grunnverð magnpósts (sjá kafla 2.3) taki tillit til þess sparnaðar sem móttaka Póstmiðstöð (oftast nær) orsakar, vegna lítillar þátttöku í móttökuhluta pósthúsa o.fl. veldur. Auk þess sem tekið er tillit til hagræðingar vegna mismundi dreifingartíma A og B pósts (D+1 og D+3) sem endurspeglast í mismunandi grunnverði AM og BM pósts.

Hámarks afsláttarprósenta í eftirfarandi töflu miðast við grunnverð magnpósts 60 kr./bréf eins og ÍSP lagði til, en ljóst er að það grunnverð mun taka breytingum við endurskoðun á kostnaðargreiningu vegna breyttra kostnaðar- og magnforsendna, svo og í samræmi við fyrirmæli PFS um breytingar. Reikna má með að einstakir liðir á bak við afsláttarútreikninga breytist samsvarandi.

Samkvæmt ofangreindri frumniðurstöðu greiningar ÍSP þá er beint kostnaðarhagræði af móttöku og flokkun vegna mikils magns í einu komið að mestu fram þegar magn nær [...] stk. eða meira. Við 10.000 stk. mörkin er sparnaður nánast sá sami borðið saman við t.d. 20.000 stk. móttekin í einu frá sama viðskiptavini. Því er að mati PFS ekki forsendur fyrir því að skilyrða hámarksafslátt vegna afhents magns í einu við meira magn en 10.000 stk., sem móttekið væri frá sama viðskiptavini og flokkað í einu lagi.

Niðurstaða PFS er að veita skuli allt að 14% afslátt frá grunnverði BM pósts og allt að 12% afslátt frá grunnverði AM pósts (sjá kafla 2.3) á grundvelli móttekis magns í einu, nái magn í afhendingu að lágmarki 10.000 stk. bréfa frá einum viðskiptavini og hægt er að flokka

viðkomandi magn í einu lagi. Að mati PFS endurspeglar framangreindir afslættir hagræði af móttöku mikils magns í einu.

Ef söfnunaraðili afhendir í einu lagi Magnpóst þar sem um er að ræða að ÍSP þurfi að flokka á fleiri en eina kennitölu, þá hyggst PFS ákvarða að miða skuli við að hver kennitala innihaldi að lágmarki 500 stk. og afsláttur reiknast út frá því magni sem tilheyrir hverri kennitölu ef ekki er hægt að flokka mótttekið magn frá söfnunaraðila í einu lagi.

Gert er ráð fyrir því að í hugtakinu söfnun felist að söfnunaraðili safnar saman pósti mismunandi viðskiptavina og afhentir ÍSP í einu lagi, þ.e. undir einni kennitölu. Ef söfnunaraðili kýs hins vegar að fela ÍSP að halda utan um sundurgreiningu magns niður á einstaka viðskiptavini söfnunaraðila þá telst hver kennitala sem ein beiðni/afhending og afsláttur reiknast út frá því. Enda dregur úr hagræði ÍSP eftir því sem magn er brotið niður á fleiri kennitölur, sem hefur í för með sér aukinn flokkunar- og umsýslukostnað sem endurspeglast í lægri afsláttum.

Eftirfarandi er álit PFS á afsláttarfyrirkomulagi vegna mikils magns afhent í einu á sama stað þar sem um er að ræða stigvaxandi afslátt í samræmi við aukið magn. PFS byggir tillögu sína á útreikningum ÍSP, en einnig hefur PFS tekið tillit til þess að almennt óhagræði af mörgum litlum afhendingum kemur ekki nægjanlega vel fram í útreikningum ÍSP þegar afslættir eru reiknaðir og því telur PFS rétt að leiðrétta afslætti til lækkunar þegar afhent magn í einu er innan við 5.000 stk.

Fjöldi í einu	AM póstur Vélflokkanlegt Afsláttur	BM póstur Vélflokkanlegt Afsláttur	AM/BM Handflokkanlegt Afsláttur
500 - 999	0,0%	0,0%	0,0%
1.000 - 1.999	4,0%	6,0%	2,0%
2.000 - 4.999	8,0%	10,0%	3,0%
5.000 - 9.999	10,0%	12,0%	4,0%
10.000 og meira	12,0%	14,0%	5,0%

2.4.4.3 Afsláttur vegna afhents magns á mánuði

PFS telur að framangreint grunnverð Magnpósts, svo og þess afsláttarfyrirkomulags sem hér hefur verið lýst, þar sem í boði er stighækkandi afsláttur fyrir magnpóst sem afhentur er í einu lagi, sé ekki fullnægjandi til að fanga þann heildarsparnað sem viðskipti við þá sem afhenda reglubundið mikið magn í einu orsakar. Slík reglubundin magnviðskipti fela í sér fyrirsjáanleika og þar með möguleika ÍSP á að lágmarka bundið fjármagn sem notað er í sambandi við framboð á viðkomandi þjónustu, auk tækifæra til hagræðingar í rekstri. Viðskipti ÍSP við þá sem afhenda mikið magn í einu með reglubundnum hætti skapar t.d. tækifæri til hagræðingar með því að skipuleggja fyrirfram hve mikið magn berst til ÍSP hverju sinni til að tryggja hagkvæmni og skilvirkni í vinnslu viðkomandi pósts. Sjá kafla 2.5.4.7 í

Þessu samhengi. PFS telur rétt að slíkt hagræði sé metið í samræmi við heildarmagn í reglubundnum viðskiptum þar sem viðkomandi viðskiptavinur fær stighækkandi afslátt m.v. uppsafnað magn í mánaðarlegum viðskiptum í hverjum mánuði fyrir sig.

Í forsendum ÍSP í umsókn félagsins, dags. 28. júní 2010, var gengið út frá því að tekjur innan einkaréttar þyrfti að hækka um 10% til að skila afkomu í samræmi við arðsemiskröfu félagsins. Á þeim grundvelli voru einingarverð fyrir Almennan póst og Magnpóst reiknuð af ÍSP 105 kr. og 60 kr. hvort um sig. Rétt er að ítreka að PFS hefur ekki samþykkt framangreind verð á þessu stigi, en hefur þau til viðmiðunar í umfjöllun sinni. Í ályktunum sínum gengur PFS út frá ofangreindu grunnverði Magnpósts þar til endurskoðun hefur farið fram á grundvelli framangreindar aðferðarfræði sem PFS leggur til að verði beitt.

PFS leggur til grundvallar að nýtt fyrirkomulag í uppbyggingu gjaldskrár og afsláttar, hækki ekki ein og sér verð til þeirra viðskiptavina sem skapa mest hagræði í rekstri ÍSP⁶, auk þess sem PFS hefur haft til hliðsjónar einingarkostnað í afkomulíkani ÍSP. PFS leggur áherslu á að hið nýja fyrirkomulag sé til þess fallið að endurspeglar betur kostnað vegna mismunandi magns sem afhent er í einu og af heildarviðskiptum aðila í formi lægra grunnverðs og afsláttar. Jafnframt þarf að hafa í huga að um getur verið að ræða hækkun vegna kostnaðarhækkana og magnminnkunar sbr. ákvarðanir þar um á þessu ári.

PFS telur að stighækkandi afsláttur sem nemur allt að 5% í samræmi við viðskipti á mánaðargrundvelli endurspeglar með sanngjörnum hætti það hagræði sem langtíma magnviðskipti hafa á rekstur og uppbyggingu félagsins. Að mati PFS er í raun að stórum hluta verið að meta hagræði af langtímaviðskiptum, enda hafa stærstu viðskiptavinir ÍSP verið í áralöngum viðskiptum við félagið og núverandi afslættir einnig tekið mið af því.

Hliðstæðir afslættir hafa tíðkast í Danmörku til fjölda ára, en þar nema þessir afslættir allt að 8% á mánaðargrundvelli⁷.

Jafnframt hefur PFS litið til þess fyrirkomulags sem er í viðskiptum í heildsölu á fjarskiptamarkaði, en þar eru 5-15% afslættir bundnir tímalengd samninga.⁸

PFS telur einnig að afsláttur sem grundvallast á heildarfjölda bréfa á mánuði sé hugsanlega til þess fallinn að virka sem mótvægi við síminnkandi póstmagni frá stórum sendendum. En pósthjónusta og atvinnustarfsemi sem henni tengist, s.s. útprentun og frágangur reikninga, á í harðri samkeppni við ýmiskonar rafrænar lausnir. Án þessa tiltekna afsláttar eru líkur til að sú þróun sem hafin er muni gerast enn hraðar. Um leið munu möguleikar ÍSP á að halda uppi núverandi þjónustustigi skerðast verulega, sbr. áskilnað 1. mgr. 6. gr. og 4. mgr. 16. gr. laga

⁶ Lægsta verð skv. stórnotendagjaldskrá m.v. 41% hámarksafslátt var þann 28. júní 2010 44,25 kr./bréf, en ef tekið hefur verið tillit til rúmlega 10% verðhækkunar vegna magnminnkunar og kostnaðarauka í samræmi við umsókn ÍSP þá hefði verið orðið um 49 kr./bréf eftir hækkunina.

M.v. nýtt afsláttarfyrirkomulag þar sem hámarks afsláttur vegna móttækis magns í einu er 14% annars vegar og vegna uppsafnaðs magns í mánuði er 5% hins vegar, þá er lægsta verð um 49 kr./bréf ef gengið er út frá 60 kr. grunnverði, sbr. erindi ÍSP, auk þess sem viðmiðunarmörk um magn eru lækkuð verulega.

⁷ Mánaðarafslættir í Danmörku eru ekki að öllu leyti sambærilegir við fyrirhugaða mánaðarafslætti sem PFS hyggst ákvarða. Í Danmörku er um að ræða stighækkandi afslátt þar sem magn á mánuði (3 þús. til 500 þús. eða fleiri bréf) og afslættir (2-8%) er vegið saman. Sem dæmi má nefna að 8% afsláttur er aðeins veittur af því magni sem er umfram 500 þús. stk. bréf á mán., þannig að ef magn er t.d. 600 þús. á mán. þá er einungis veittur 8% afsláttur af 100 þús. bréfum, en veginn meðalafsláttur mánaðarins er 5,25%.

⁸ Sjá ákvarðanir PFS nr. 41/2010 um aðstöðuleigu og nr. 14/2011 um leigulínur.

um pósthjónustu um að gjaldskrár fyrir alþjónustu eigi að vera almenningi viðráðanleg. Hætta er á að síminnkandi magn af pósti muni því á endanum leiða til þess að pósthjónusta verði of dýr, sbr. 4. mgr. 16. gr. laga um pósthjónustu sem kveður á um að gjaldskrár fyrir alþjónustu skuli taka mið af raunkostnaði við að veita þjónustuna að viðbættum hæfilegum hagnaði.

Eftirfarandi er tillaga PFS að afsláttartöflu sem byggir á að afsláttur er veittur af heildarviðskiptum á hverjum mánuði á hverju þriggja mánaða tímabili í samræmi við uppsafnað magn. Sjá nánar skilmála.

Heildarfjöldi á mánuði	Afsláttur
Minna en 20.000	0,0%
20.000 - 49.999	2,0%
50.000 - 99.999	3,0%
100.000 - 199.999	4,0%
200.000 og meira	5,0%

2.4.4.4 Dæmi um gjaldskrá

Í eftirfarandi töflu er sett fram dæmi um framsetningu gjaldskrár þegar tillit hefur verið tekið til nýrra grunnverða og afsláttarfyrirkomulags. Hafa þarf í huga að einingarverð byggja annars vegar á erindi ÍSP frá júní 2010 (A og BM póstur) og hins vegar áætlun PFS (B og AM póstur).

Einingarverðin eru aðeins sett fram í dæmaskyni, en eru ekki útreiknuð verð miðað við forsendur í dag.

Dæmi um verðskrá fyrir Almennan póst og Magnpóst innanlands

Bréf innalands	Dreifing	Almenn bréf	Dreifing	Almenn bréf
Þyngd		A		B
0-50 gr.	D+1	105 kr.	D+3	90 kr.

Bréf innalands	Dreifing	Magnpóstur	Dreifing	Magnpóstur
Þyngd		AM		BM
0-50 gr.	D+1	75 kr.	D+3	60 kr.

Vélflokkanlegt	AM Afsláttur	AM Magnpóstur	BM Afsláttur	BM Magnpóstur
500 - 999	0,0%	75,0 kr.	0,0%	60,0 kr.
1.000 - 1.999	4,0%	72,0 kr.	6,0%	56,4 kr.
2.000 - 4.999	8,0%	69,0 kr.	10,0%	54,0 kr.
5.000 - 9.999	10,0%	67,5 kr.	12,0%	52,8 kr.
10.000 og meira	12,0%	66,0 kr.	14,0%	51,6 kr.

Handflokkanlegt	AM Afsláttur	AM Magnpóstur	BM Afsláttur	BM Magnpóstur
500 - 999	0,0%	75,0 kr.	0,0%	60,0 kr.
1.000 - 1.999	2,0%	73,5 kr.	2,0%	58,8 kr.
2.000 - 4.999	3,0%	72,8 kr.	3,0%	58,2 kr.
5.000 - 9.999	4,0%	72,0 kr.	4,0%	57,6 kr.
10.000 og meira	5,0%	71,3 kr.	5,0%	57,0 kr.

Afsláttur vegna heildarviðskipta (magn á mánuði)

Minna en 20.000	0,0%
20.000 - 49.999	2,0%
50.000 - 99.999	3,0%
100.000 - 199.999	4,0%
200.000 og meira	5,0%

Hámarksafsláttur samtals miðað við vélflokkanlegan póst

	Afslættir	AM	Afslættir	BM
	12%+5%	62,7 kr.	14%+5%	49,0 kr.

2.5 Viðskiptaskilmálar

2.5.1 Almennt

ÍSP hefur verið falið með rekstrarleyfi, dags. 3. desember. 2007, að fara með einkarétt ríkisins á dreifingu bréfa undir 50. gr., sbr. 7. gr. laga um pósthjónustu. Samhliða því að fyrirtækið fer með einkarétt ríkisins hvílir alþjónustuskylda á fyrirtækinu, en samkvæmt 6. gr. laganna skal íslenska ríkið tryggja öllum landsmönnum á jafnræðisgrundvelli aðgang að ákveðnum þáttum pósthjónustu, alþjónustu, með ákveðnum gæðum og á viðráðanlegu verði.

Í 3. mgr. 6. gr. laga um pósthjónustu eru taldir upp þeir þættir sem að lágmarki skulu vera innifaldir í alþjónustu, en þeir eru: Aðgangur að póstafréttum og pósthjónustu vegna bréfa og orðsendinga með utanáskrift, annarra sendinga með utanáskrift, markpósts og dagblaða, vikublaða, tímarita, bóka og verðlista með utanáskrift, ábyrgðarsendinga, tryggðra sendinga, fjármunasendinga og blindrasendinga allt að tveimur kílóum og bögglasendinga allt að tuttugu kílóum. Alþjónusta nær til bæði póstsendinga innan lands og til annarra landa. Skyld er þeim sem veita alþjónustu að afhenda innan lands póstsendingar allt að tuttugu kílóum sem berast frá útlöndum.

Bréf undir 50. gr., þ.e. einkaréttarbréfið er einnig hluti af þeim alþjónustuskyldum sem hvíla á ÍSP. En einn megin tilgangur einkaréttarins er að standa undir þeim kostnaði sem kvöð um alþjónustu leggur á ÍSP. Stærsti hluti þess kostnaðar felst í þeirri kvöð að dreifa pósti alla virka daga vikunnar ásamt skyldu til að halda úti neti afgreiðslustaða út um allt land í samræmi við reglur nr. 504/2003.

Af ofangreindri jafnræðiskvöð leiðir að vöruframboð ÍSP á hverjum tíma þarf að standa öllum notendum þjónustunnar til boða á jafnræðisgrundvelli. Mismunandi verðlagning til mismunandi notendahópa þarf einnig að byggja á kostnaðarlegum rökum.

Með hliðsjón af ofangreindu sem og umfjöllun PFS í köflum 2.1 til 2.4. telur PFS að það vöruframboð ÍSP sem lagt var fram til samráðs uppfylli ekki að öllu leyti ákvæði laga um pósthjónustu nr. 19/2002. Er þá einkum vísað til þess að fyrirhuguð uppskipting á gjaldskrá sem og skilmálar gera ekki ráð fyrir að hinum almenna notenda (einstaklingum) bjóðist ekki sá kostur að geta valið um lengri afhendingartíma gegn lægra gjaldi (B pósti). Þá er það einnig mat PFS að söfnunaraðilar/fyrirtæki hafi ekki í raun þann valkost að geta valið um dreifingu daginn eftir (A pósti), miðað við þá uppskiptingu á gjaldskrá sem ÍSP leggur til.

Þá vill PFS einnig áréttta vegna notkunar á hugtökunum stórnotendur/póstmiðlun að hugtökin koma hvergi fram í lögum um pósthjónustu. Í umfjöllun PFS hefur því verið stuðst við hugtakið „söfnunaraðili“ yfir þá aðila sem safna saman pósti mismunandi viðskiptavina og afhenda ÍSP til pósthjónustu og/eða „fyrirtæki“ yfir þá aðila sem í krafti stærðar sinnar eiga rétt á sömu kjörum og söfnunaraðilar, sbr. 5. mgr. 16. gr. laga um pósthjónustu.

Með tilliti til ofangreinds, sem og umfjöllunar í köflum 2.1. til 2.4., telur PFS því nauðsynlegt að gerðar séu nokkrar breytingar á upphaflegum skilmálum ÍSP eins og þeir voru birtir á heimasíðu PFS þann 29. júní 2010.

Umfjöllun PFS um þá viðskiptaskilmála sem hér er lagt til að taki gildi er skipt upp með þeim hætti að í kafla 2.5.2. verður fjallað um þá þætti sem eru sameiginlegir með A og B pósti. í

kafla 2.5.3. verður sérstaklega gerð grein fyrir breytingum á viðskiptaskilmálum sem falla undir kafla 1.1. (A og B póstur innanlands). Að lokum verður í kafla 2.5.4. gerð grein fyrir breytingum á viðskiptaskilmálum sem falla undir kafla 1.2. (Magnafsláttur fyrir A og B bréf innanlands).

2.5.2 Sameiginleg atriði með A og B pósti

2.5.2.1 Um útreikning á grunnverðum

PFS leggur til að Íslandspóstur reikni út fjögur grunnverð sem gilda eiga sem einingarverð fyrir 50 gr. bréf innan einkaréttar. Annars vegar er um að ræða verð fyrir A og B póst sem að meginhluta eru ætluð fyrir einstaklinga. Með tilkomu B pósts fyrir einstaklinga er almenningi gefið val um þjónustuleið, þ.e. dreifingu daginn eftir eða innan þriggja daga frá móttökudegi. Hins vegar er um að ræða grunnverð fyrir A og B póst sem gilda eiga sem einingarverð fyrir magnpóst sem ætlað er að gilda fyrir fyrirtæki og söfnunaraðila. Mismunur grunnverðs fyrir almenning og fyrirtæki/söfnunaraðila skýrist einkum með minni þátttöku síðastnefnda hópsins í kostnaði vegna afgreiðslunets ÍSP (sjá nánar kafla 2.3.).

Með hliðsjón af þessari framsetningu varðandi grunnverð innan einkaréttar leggur PFS til að í viðskiptaskilmálum Íslandspósts verði, með skýrari hætti en gert er, skilið á milli póst frá einstaklingum og svo magnpósts (söfnunaraðilar/fyrirtæki). Í kafla 1.1. í viðskiptaskilmálunum verður þannig eingöngu um að ræða almenna skilmála sem gilda eiga um A og B bréf sem einstaklingar senda og/eða þau fyrirtæki sem ekki senda póst í það miklu magni að þau geti nýtt sér þau afsláttarkjör sem í boði verða. Rétt er að geta þess að einstaklingar geta átt sama rétt og söfnunaraðilar og fyrirtæki til afsláttar svo framarlega sem þeir uppfylla þau skilyrði sem sett verða fyrir afsláttum.

Í samræmi við ofangreint er ekkert vikið að afsláttarkjörum í þeim hluta viðskiptaskilmálanna þar sem fjallað er um Almennan póst „A og B póstur innanlands“. Um afsláttarkjör verður hins vegar fjallað í skilmálum fyrir Magnpóst „Afsláttur fyrir AM og BM bréf innanlands“.

Mismunur á einingarverði á milli A og B pósts annars vegar og AM og BM pósts hins vegar helgast einkum af sparnaði ÍSP af hinu nýja dreifingarfyrikomulagi, sem samþykkt var með ákvörðun PFS nr. 16/2011, sbr. úrskurður úrskurðarnefndar nr. 2/2011, og minni þátttöku í rekstri pósthúsa. Að öðru leyti vísast til kafla 2.3.

2.5.3 Skilmálar „A og B póstur innanlands“

Sömu skilmálar gilda almennt um A og B póst, s.s. um stærðarmörk bréf, leyfilegt innihald, síðasta skilgreinda póstlagningartíma, reglur um afhendingu, áritun og merkingar, endursendingar, áframsendingar og biðpóst.

Dreifing á A pósti verður áfram með sama hætti og verið hefur. Hins vegar er settur inn nýr skilmáli þar sem sett eru viðmiðunarmörk um dreifingu á B pósti. En sömu reglur munu gilda og um dreifingu á magnpósti sem fer í B dreifingu. Gert er ráð fyrir að gæði þjónustunnar miðist við að 85% af bréfum sé dreift til viðtakanda þremur virkum dögum eftir póstlagningu (D+3).

Skilmáli 1.1.7. „Afslættir“ og skilmáli 1.1.8. Skilyrði um frágang Almennra bréfa innanlands til að fá afsláttarkjör“ eru felldir á brott í stað þess kemur tilvísun í kafla 1.2. í viðskiptaskilmálum Íslandspósts. Að mati PFS er eðlilegra að fjallað sé um afslætti á þeim stað í skilmálum fyrirtækisins þar sem fjallað er um magnpósts. Einnig er þessi framsetning í betra samræmi við þá uppsetningu á gjaldskrá sem og skilmálum sem PFS leggur hér fram til samráðs.

2.5.4 Skilmálar „Afsláttur fyrir magnpóst A og B bréf innanlands

2.5.4.1 Magnafsláttur fyrir AM og BM bréf innanlands

Í skilmála 1.2. er almennt ákvæði um lágmarksfjölda bréfa sem þarf að uppfylla til að sendingin falli undir skilmála um Magnpósts og eru mörkin sett við 500 stk. lágmarkið. Því til viðbótar er kveðið á um lágmarksfjölda bréfa sem þarf að pósthleggja til að fá afslátt frá grunnverðinu.

Að lokum til áréttingar er tilvísun í skilmála um innihald, áritun og merkingar o.fl.

PFS leggur því til að skilmálinn verði orðaður með eftirfarandi hætti:

„Miðað er við að söfnunaraðili/fyrirtæki/einstaklingur þurfi að afhenda að lágmarki 500 stk. í einu⁹ til að sendingin falli undir skilmála magnafsláttar.

Afsláttur frá grunnverði byrjar að telja við 1000 stk. Sjá nánar verðskrá.

Magnpóstur AM- og BM- getur verið handflokkanlegur eða vélflokkanlegur, sjá viðauka B, Að öðru leyti vísast til kafla 1.2.6 um frágang magnpósts og skilmála 1.2.7 um afslætti fyrir AM- og BM póst.

Eftirfarandi skilmálar gilda einnig um magnpóst:

- *Innihald, sjá kafla 1.1.2.*
- *Áritun og merkingar, sjá kafla 1.1.8*
- *Endursendingar, áframsendingar og biðpóst sjá kafla 1.1.9.*
- *Skadabætur, sjá kafla 1.10.*
- *Viðbótarþjónusta, sjá kafla 1.1.11.“*

2.5.4.2 Þjónustu- og gæðastaðlar

Með ákvörðun PFS nr. 16/2011, sbr. úrskurður úrskurðarnefndar fjarskipta- og póstmála nr. 2/2011, var hluti af upphaflega erindi Íslandspósts tekið út og fjallað um það sérstaklega. Voru það þeir skilmálar sem lutu að dreifingu pósts frá stórnotendum á allt að fimm dögum.

Með vísun til ofangreindra ákvarðanna verður ekki um að ræða frekari umfjöllun um þann hluta erindisins sem snýr að dreifingu á pósti frá stórnotendum á allt að fimm dögum. Verður niðurstaða PFS sem og úrskurðarnefndar um dreifingu á allt að þremur dögum því lögð til grundvallar að því er varðar dreifingu á þeim hluta pósts sem fellur undir „B“ flokk.

Með hliðsjón af ofangreindu leggur PFS til að skilmáli 1.2.2 verði orðaður með eftirfarandi hætti:

⁹ Að pósthleggja í einu telst þegar Pósturinn móttækur heildarmagnið sem skal gjaldfæra í einu lagi, ekki í hlutum yfir daginn. Heildarmagnið skal gjaldfært á eitt viðskiptamannanúmer eða staðgreitt við pósthlagningu.

„A bréf innanlands: Gæði þjónustunnar miðast að lágmarki við að 85% af bréfum sé dreift til viðtakanda fyrsta virka dag eftir póstlagningu (D+1), ef póstlagt er fyrir síðasta skilgreinda póstlagningartíma, nema til og frá þeim stöðum sem hafa að jafnaði einn virkan dag til viðbótar í flutningi milli svæða, sjá Viðauka A.

B bréf innanlands: Gæði þjónustunnar miðast að lágmarki við að 85% af bréfum sé dreift til viðtakanda þremur virkum dögum eftir póstlagningu (D+3), ef póstlagt er fyrir síðasta skilgreinda póstlagningartíma, nema til og frá þeim stöðum sem hafa að jafnaði einn virkan dag til viðbótar í flutningi milli svæða, sjá Viðauka A.

Ofangreindar kröfur miðast við mælingu á gæðum yfir þriggja mánaða tímabil.“

2.5.4.3 Skilyrði um frágang Magnpósts

Efnislega eru ekki lagðar til verulegar breytingar frá því sem fram kemur í þeim skilmálum sem lagðir voru fram til samráðs. Að einhverju leyti er þó um að ræða öðruvísi uppröðun frá því sem fram kemur í erindi ÍSP.

Rétt er þó að víkja nokkrum orðum að því skilyrði skilmálana, sem nú kemur nýtt inn í skilmála, þar sem kveðið er á um að bréf til útlanda skuli vera aðskilin frá bréfum sendum innanlands. Bent hefur verið á að magnpóstur sé prentaður út eftir síbreytilegum gagnagrunnum og það geti gerst að nokkur bréfanna eigi að berast á heimilisföng í útlöndum og það geti verið erfitt að koma í veg fyrir að bréf til útlanda rati inn á lista yfir þá aðila sem eiga að fá bréf til sín innanlands.

Með hliðsjón af ofangreindu telur PFS að eðlilegt sé að inn í skilmála verði sett ákvæði sem kveður á um að ákveðið hlutfall af pósti í hverri afhendingu megi vera til útlanda, án þess að það leiði til þess að afsláttur falli niður. Í þeim skilmálum sem hér eru birtir er miðað við að 1% mörk. Bréf til útlanda myndu hins vegar eðli málsins samkvæmt vera gjaldfærð samkvæmt þeirri verðskrá sem gildir um bréf til útlanda.

Skilmáli 1.2.6. um frágang Magnpósts yrði þá orðaður með eftirfarandi hætti:

Vélflokkanlegur:

Magnpóstur (A og B póstur) skal vera afhendur Póstinum í bökkum sem Pósturinn útvegar sendanda að kostnaðarlausu. Bréfum skal vera raðað eins og neðangreind mynd sýnir.

Lítill bréf

Stór bréf

- Öll bréf skulu:
 - snúa eins
 - vera eins að lögun.
 - vera í sama þyngdarflokki

-Vera í pósthúsnúmeraröð og innan pósthúsnúmera þá eiga götuheiti að vera í stafrófsröð.

- Bréf til útlanda skulu vera aðskilin í sér bökkum frá innlendum bréfum. Heimilt er að 1% af pósti í hverri afhendingu séu bréf til útlanda, án þess að það leiði til þess að afsláttur fyrir þá tilteknu sendingu falli niður.
- Hver bakki skal einungis innihalda bréf sem tilheyra einum sendanda (eitt viðskiptamannanúmer¹⁰).

Leyfilegt er að þyngdarmismunur sé milli póstagöðra bréfa sem eru saman í bakka, þ.e. ef þau eru innan sama þyngdarflokks. Hver bakki skal einungis innihalda eina tegund af pósti, t.d. A eða B póstur.

Handflokkanleg bréf

Sendingarnar skulu vera ófrímerktar, aðgreindar eftir pósthúsnúmerum og innan pósthúsnúmera skulu götuheiti vera í stafrófsröð. Sendingar séu allar eins í lögun, allar jafn þungar og ekki stærri en 260 x 350 x 25 mm.

2.5.4.4 Um afslætti

Eins og áður sagði leggur PFS til að þeir skilmálar þar sem vikið verður að forsendum afsláttar verði nú eingöngu að finna í kafla 1.2 í viðskiptaskilmálum ÍSP. Afsláttir frá grunnverðum fyrir AM eða BM pósti eru m.a. veittir vegna móttöku- og flokkunarhagræðis sem skapast í Pósthúsnúmerstöð við það að fá einsleitan pósti í miklu magni inn til dreifingar og eru frá 4 til 12% og 6 til 14%. Að öðru leyti vísast til kafla 2.4.

Auk afsláttar vegna móttökuhagræðis er gert ráð fyrir að einnig verði veittur afsláttur vegna heildarviðskipta á mánuði.

Miðað er við að söfnunaraðili/fyrirtæki þurfi að afhenta að lágmarki 500 bréf í einu til að eiga þess kost á að nýta sér það grunnverð sem gildir fyrir Magnpósti. Afsláttur frá reiknuðu grunnverði byrjar síðan að telja þegar magn nær 1.000 stk. að lágmarki. Hámarksafsláttur yrði síðan náð við 10.000 stk. Reiknað af hverri beiðni fyrir sig.

Þeir afsláttarskilmálar sem nánar er vikið að hér að neðan kæmu þá í staðinn fyrir núgildandi afsláttartöflu sem í dag gildir um pósti frá stórnotendum, sbr. neðangreind tafla:

Bréfapóstur Almennur bréfapóstur innanlands Vélflokkanlegt	Magn á ársgrundvelli					
	undir 0,5	0,5 til 2 millj. bréfa	2 til 5 millj.	5 til 7,5 millj.	7,5 til 10 millj.	yfir 10 millj.
0-500	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
501-1000	5,0%	22,5%	25,0%	32,0%	36,0%	41,0%
1001-5000	10,0%	22,5%	25,0%			
5001-10000	15,0%	25,0%	26,0%			
10001-20000	20,0%	27,5%	28,5%			
20001-30000	25,0%	30,0%	30,0%			
30001 og meira	30,0%	32,0%	32,0%			

¹⁰ Viðskiptamannanúmer telst vera kennitala fyrirtækis ásamt undirskennitölum þess. Fjöldi virkra undirskennitala án endurgjalds takmarkast við 30 undirskennitölur.

Eins og sjá má af ofangreindri töflu þá veitir ÍSP í dag stighækkandi afslátt miðað við póstagt magn á ársgrundvelli. Greining PFS á þeim þáttum í rekstri ÍSP, þ.e. hvernig vinna söfnunaraðila sem og þeirra fyrirtækja sem póstleggja mikið magn í einu skapar hagræði fyrir ÍSP. Bendir til að þeir afsláttarstigir sem í dag er stuðst við séu ekki vel til þess fallnir að ná utan um heildarhagræði ÍSP af þessum viðskiptum. Það sem einkum skiptir hér máli er að móttökuhagræði ÍSP virðist á ákveðnum tímamarki ná ákveðnu jafnvægi miðað við tiltekinn fjölda bréfa og eftir að því er náð aukist vinnsluhagræði ÍSP ekki neitt. Sjá nánar umfjöllun PFS í kafla 2.4.

Í hinum fyrirhuguðu viðskiptaskilmálum ÍSP er að finna eftirfarandi ákvæði:

„...Stórnotendum með meira en 5.000.000 póstagðra bréfa á ári býðst fastur afsláttur, sjá neðangreind skilyrði:

Til að veittir séu fastir afslættir:

- *Uppfylla skal öll skilyrði sem nefnd eru í kafla 1.2.7.*
- *Póstleggja þarf að lágmarki 15.000 stk. í einu lagi í sama þyngdarflokki.*
- *Póstleggja þarf að lágmarki 310.000 stk. í hverjum mánuði í sama þyngdarflokki.*
- *Viðskipti þurfa að vera bókuð í reikningsviðskipti.*

Ef póstagt magn í einu er undir lágmarki gilda almennir afslættir fyrir Magnpóst, þ.e.a.s. ef öll skilyrði fyrir þeim hafa verið uppfyllt.

Ef póstagt magn í mánuði eða yfir árið uppfylla ekki ofangreind lágmark verður samningi um föst afsláttarkjör sagt upp með 2 mánaða fyrirvara.

Nýjum viðskiptavinum ber að uppfylla öll ofangreind skilyrði innan þriggja mánaða eftir að gildistöku samnings milli aðila þar sem kveðið er á um föst afsláttarkjör. Ef skilyrðin hafa ekki verið uppfyllt mun fastur afsláttur falla strax niður án formlegrar tilkynningar og reiknast þá afsláttur eftir almennri afsláttarskrá Magnpósts, þ.e.a.s ef öll skilyrði fyrir þeim hafa verið uppfyllt.“

Að mati PFS ná ofangreind skilyrði á sama hátt og núgildandi skilyrði ekki því markmiði 5. mgr. 16. gr. laga um pósthjónustu að binda skilyrði afsláttar við þá þætti pósthjónustu sem sparast miðað við venjulega pósthjónustu. Það skilyrði sem mestu máli skiptir hér er skilyrðið um að stórnotendum með meira en 5.000.000 póstagðra bréfa á ári bjóðist fastur afsláttur gegn tilteknum skilyrðum. Það sama á við hér og um núgildandi afsláttarkjör að hagræði ÍSP nær ákveðnu jafnvægi við tiltekinn fjölda bréfa. Umræddir skilmálar eru því að mati PFS ekki til þess fallnir að endurspeglar sparnað ÍSP af viðskiptum við söfnunaraðila og/eða fyrirtæki sem póstleggja þetta mikið magn á ári. Með öðrum orðum er það mat PFS miðað við fyrirliggjandi gögn að ekki séu fullnægjandi kostnaðarleg rök á bak við það að setja viðmiðunarmörk fyrir hæsta afslætti við afhendingu 5.000.000 bréfa á ársgrundvelli.

Því til viðbótar telur PFS einnig að út frá samkeppnislegum sjónarmiðum sé ekki réttlæt看legt að neðri mörk fyrir hæsta mögulega afslætti séu við 5.000.000 bréf, en um er að ræða yfir 20% af heildarmagni þess pósts sem í dag telst til magnpósts. Þetta hár þröskuldur þýðir í

raun að mati PFS að aðeins einn aðili getur hugsanlega þrífist sem söfnunaraðili miðað við núverandi póstmagn hér á landi.

Rétt er að taka fram að allir afslættir miða við það að póstur sé afhendur í Póstmiðstöð eða í Pósthúsum utan höfuðborgarsvæðisins. Ástæða þess að Pósthús utan höfuðborgarsvæðisins eru tekin hér með er einkum til að jafna aðstöðumun og þar með samkeppnistöðu þeirra fyrirtækja/söfnunaraðila sem starfa utan höfuðborgarsvæðisins. Ekki er t.d. gert ráð fyrir því að söfnunaraðilar/fyrirtæki á höfuðborgarsvæðinu afhendi póst annars staðar en í Póstmiðstöð.

Eins og áður hefur komið fram er einnig lagt til að veittur verði afsláttur á grundvelli heildarviðskipta á hverju þriggja mánaða tímabili. Viðskiptavinir þurfa að uppfylla sett viðmið um lágmarksmagn á mánuði innan hvers þriggja mánaða tímabils til að viðbótarafsláttur vegna heildarviðskipta verði virkur. Hvað varðar frekari röksemdir fyrir afslætti á grundvelli heildarviðskipta vísast til kafla 2.4.4.3.

Í stað ofangreindra afsláttarskilmála leggur PFS því til að afsláttarskilmálar fyrir magnpóst sem fer í A eða B dreifingu verði orðaðir með eftirfarandi hætti.

„1.2.7. Afslættir fyrir A og B póst

Magnafsláttur er veittur þegar um er að ræða ákveðinn lágmarksfjölda ófrímerktra bréfa sem öll eru eins að lögun og innan sama þyngdarflokks, árituð á nafn og öll póstlögð á sama tíma, þ.e. koma til Póstsins í einu lagi.

Afsláttur fyrir Magnpóst er flokkaður í tvo flokka, vélflokkanlegan 1-50 gr. og handflokkanlegan 1-50 gr. Vélflokkanlegur póstur er flokkaður og dagstimplaður í flokkunarvél Póstsins.

Reiknaðir afslættir miðast við afhendingu í Póstmiðstöð eða í pósthúsum utan höfuðborgarsvæðisins.

Afslættir miðast við eftirfarandi skilyrði:

Vélflokkanleg bréf 1-50 gr.

-Sendingarnar séu allar vélflokkanlegar og ófrímerktar

Sjá viðauka B.

Handflokkanleg bréf 1-50 gr.

-Sendingarnar skulu vera ófrímerktar, aðgreindar eftir póstnúmerum og innan póstnúmera skulu götuheiti vera í stafrósröð.

Önnur skilyrði fyrir magnafslætti vél- og handflokkanlegs A og B pósts eru eftirfarandi:

- *Að frágangur sé í samræmi við skilyrði sem fram koma í kafla 1.2.6.*
- *Að með fylgi beiðni þar sem tekið er fram hvort sending sé póstlögð sem A bréf (D+1) eða B bréf (D+3).*
- *Afsláttur af hverri beiðni er stigvaxandi eftir póstlögðu magni í hvert sinn. Sjá verðskrá.*
- *Ef talið magn er ekki í samræmi við beiðni er mismunur gjaldfærður á skráða kennitölu fyrirtækis. Ef fleiri en ein beiðni fylgja með póstlögðu magni í einu þá telst það sem fleiri en ein póstlagning, þ.e. hver beiðni jafngildir einni póstlagningu.*
- *Hægt er að nálgast beiðnablöð á www.postur.is eða hjá fyrirtækjaþjónustu Póstsins í síma 580-1100.*

- Á beiðni skal fylla út þau viðskiptamannanúmer (kennitala og/eða undirskrift) sem gjaldfæra skal viðkomandi sendingu á.

Afsláttur vegna heildarviðskipta:

Viðskiptavinir í reikningsviðskiptum eiga kost á viðbótarafslætti ef samanlagt póstmagn fyrir bréf innan einkaréttar 1-50 gr. (A og/eða B póstur) fer yfir ákveðin mörk.

Skilyrði viðbótarafsláttar:

- Póstleggja þarf að lágmarki 20.000 stk. á mánuði yfir hvert þriggja mánaða tímabil.
- Afsláttarkjör eru stigvaxandi, sjá verðskrá.
- Viðskipti þurfa að vera bókuð í reikningsviðskipti.

Eftir hvert þriggja mánaða tímabil fer fram endurskoðun/leiðrétting á reikningum til hækkunar/lækkunar í samræmi við afhent magn á tímabilinu.

2.5.4.5 Um nauðsyn sérstaks samnings

Í dag gildir sú regla að gera þarf sérstakan samning við svokallaða stórnotendur. ÍSP gerir ráð fyrir að sama regla gildi áfram varðandi þá aðila sem póstleggja 5.000.000 bréf eða fleiri á ársgrundvelli. Í þeim skilmálum sem hér eru lagðir fram til samráðs er ekki gert ráð fyrir að gera þurfi sérstakan samning við ÍSP til að viðskiptavinir eigi kost á hæsta afslætti. Gert er hins vegar ráð fyrir að þeir viðskiptavinir sem vilja nýta sér ákvæði skilmálanna um afslátt vegna heildarviðskipta í mánuði séu í reikningsviðskiptum. Annað fyrirkomulag myndi væntanlega leiða til erfiðleika í tengslum við uppgjör á milli aðila.

2.5.4.6 Póstlagningartími

Með tilliti til jafnræðissjónarmiða telur PFS að síðasti skilgreindi póstlagningartími eigi að vera sá sami, án tillits til þess hvort viðkomandi viðskiptavinur ÍSP afhendir magnpóst sjálfur í Póstmiðstöð og/eða kaupi flutninginn af fyrirtækjaþjónustu ÍSP. Leggur PFS til að miðað verði við kl. 16:30. Rétt er þó að geta þess að á einstökum pósthúsum út á landi gæti verið önnur tímamörk sökum flutninga á svæðinu eða opnunartíma. Miðað er við að póstur sem berst eftir þessi tímamörk teljist afhentur daginn eftir.

Skilmáli „1.2.4 Síðasti skilgreindi póstlagningartími bréfa“ orðast því á eftirfarandi hátt:

„Sé póstlagt í afgreiðslu Póstmiðstöðvar eða með Fyrirtækjaþjónustu Póstsins miðast póstlagningartími við kl. 16:30. Póstlagning eftir þann tíma skoðast sem póstlagning næsta virka dag. Sé póstlagt utan höfuðborgarsvæðisins á pósthúsi miðast síðasti skilgreindi póstlagningartími einnig við kl. 16:30 nema á einstaka pósthúsum á landsbyggðinni þar sem tímamörk geta verið önnur sökum flutninga á svæðinu og/eða opnunartíma.“

2.5.4.7 Um hámarksmagn magnpósts á dag

Í núverandi afsláttarskilmálum sem og þeim nýju skilmálum ÍSP sem fóru í samráð eru engar þær takmarkanir á fjölda bréfa sem ÍSP telur sig geta mótttekið sem magnpóst á hverjum degi. Af gögnum málsins má hins vegar ráða að flokkunarvél fyrirtækisins takmarkar að einhverju leyti magn magnpósts sem fyrirtækið getur mótttekið á hverjum degi. Meðalafköst flokkunarvélarinnar eru þannig um 16.000 bréf á klst. (sjá nánar kafla 2.4.2.3). Með hliðsjón af þessum takmörkunum og til að koma í veg fyrir hugsanlega offjárfestingu, t.d. með

kaupum á annarri flokkunarvél, telur PFS að réttlætanlegt geti verið að í skilmálum ÍSP séu sett ákvæði um heildarmagn magnpósts sem hægt er að móttaka á hverjum degi og að eðlilegt geti verið að stórir viðskiptavinir tilkynni ÍSP ef heildarmagn á einhverjum tilteknum degi fer yfir ákveðin mörk. Slíkar áætlanir þekkjast t.d. í Danmörku.

Rétt er að taka fram að ef slíkt skilyrði verður sett inn í viðskiptaskilmála ÍSP að ekki eru líkur til þess að það myndi reyna oft á það. Póstmagn hefur minnkað umtalsvert á liðnum árum og þeim tilvikum þar sem kerfi ÍSP „springur“ mun því væntanlega fækka. Engu að síður getur skipt máli að slík viðmið séu fyrir hendi. Í því sambandi er einkum horft til þess að ekki þurfi að koma til þess eftir á að ÍSP sé settur í þá stöðu, t.d. í samráði við söfnunaraðila, að þurfa að meta mikilvægi þess hvaða pósti sé hægt að dreifa og hverjum ekki í þeim tilvikum sem móttækinn póstur er umfram hámarksafkastagetu fyrirtækisins.

2.6 Lokaorð

Um töluverðar breytingar er að ræða varðandi vöruframboð, skilmála, og afsláttarkjör frá því sem nú er. Einnig er erfitt að meta fyrirfram hvernig póstur mun skiptast á milli A og B pósts. PFS mun því, ef hin endanlega niðurstaða verður í samræmi við það sem hér er lagt til, boða til samráðs með hagsmunaaðilum innan 12 mánaða eftir að hin nýja gjaldskrá sem og skilmálar taka gildi. Í samráðinu verður m.a. metið hvernig hinir breyttu skilmálar mæta þörfum notenda þjónustunnar, afsláttarstiggar endurmetnir ásamt því að grunnverð og afslættir verða tekin til endurskoðunar.

Í því samráðsskjali sem hér birtist hefur ekki verið reiknað út endanlegt einingarverð ÍSP. Ástæða þess er sú að frá því að upphaflegt erindi ÍSP barst hefur verðskrágjaldskrá fyrir bréf innan einkaréttar hækkað tvisvar (kostnaðarhækkanir, magnminnkun, verðlagsbreytingar), auk þess byggir sú nálgun sem PFS leggur til í samráðsskjalinu að hluta til á öðrum forsendum en í upphaflegu erindi ÍSP.

Ef þær athugasemdir sem berast PFS í samráðinu gefa ekki tilefni til að breyta í stórum dráttum þeirri uppsetningu á gjaldskrá sem og afsláttarskilmálum sem hér eru lögð fram til samráðs mun PFS leggja fyrir ÍSP að fyrirtækið reikni upp á nýtt grunnverð fyrir A og B póst annars vegar og AM og BM póst hins vegar, miðað við þær forsendur sem lagt er til að taki gildi. Að fengnum útreikningum ÍSP mun stofnunin yfirfara útreikningana og eftir atvikum samþykkja, sbr. 5. mgr. 16. gr. laga um pósthjónustu nr. 19/2002.